

RŪPINTOJĒLIS

Nr. 8

1979 vasaris

TURINYS NR. 8

[Kazimieras Šapalas]. Lietuvi tauta pašaukimo keliu.....	311
MINTYS SUSIM STYMUI	
<i>K. A. M.</i> [kun. Aleksandras Markaitis SJ]. Karo sunaikinim prasm s beiškant.....	314
KRIKŠ IONYB ŠIANDIEN	
<i>Gema</i> [ses. Jadvyga Stanelyt SJ]. Eucharistijos bi iuliai.....	318
<i>Alfonsas Grauslys</i> . G ris plinta skleidžiamas.....	323
ISTORIJOS PUSLAPIAI	
<i>Ign.</i> [Kazimieras Šapalas], Jaunoji katalik inteligentija kuria nepriklausom Lietuvos valstyb	326
<i>Loreta</i> [Loreta Užemekait]. Ateina laikas.....	334
ASMENYB S UGDYMAS	
<i>K.</i> [Felicitija Kasputyt]. Tik jimas ir asmenyb	335
VEIDAI IR ATGARSIAI	
<i>J. M-tis</i> [Jonas Ambraziejus], Kalbos reikšm	340
<i>J. M-tas</i> [Kazimieras Šapalas], Lietuvos šviet jas kan. Feliksas Martišius.....	342
<i>Jaunius</i> [kun. Jonas Lauri nas SJ], Ar darvinistin evoliucijos teorija - paskutinis mokslo žodis.....	345
KNYG PASAULYJE	
<i>Dr. Raymond A. Moody, Jun.</i> Gyvenimas po gyvenimo.....	347

LIETUVI TAUTA PAŠAUKIMO KELIU

Žmogus žemėje ne vienas. Jis gyvena šeimoje, gentyje, tautoje, kalbančioje ta paia kalba, gyvuojančioje tais paiais papročiais, rūpesiais, džiaugsmiais, tiek kasdieniais, tiek amžiniais. Tauta, kaip ir žmogus, gimsta, auga, bręsta, sensta ir, atlikusi Apvaizdos jai skirtą užduotį, miršta. Vienos tautos gyvuoja ilgiau, kitos trumpiau, o kai kurios ir labai ilgai amžiaus sulaukia.

Lietuvių gentys, nuo antro tūkstantmečio prieš Kristą pradėjusios gyventi Baltijos jūros pakraščiuose, XIII a. pradžioje karaliaus Mindaugo buvo sujungtos valstybė. Talentinio padingo pastangomis valstybė užvaldė plačią teritoriją ir išaugo didelė gerai organizuota politinė galia, kuri garbingai atliko Apvaizdos jai numatytą užduotį - sulaukė mongolų-totorių slinkimo Vakarų ir pastoję keli vokiečių kryžiuoniuose ekspansijai Rytus. Šiuo atžvilgiu lietuviai tautai daug skolingas slavų pasaulis, ypač lenkai ir rusai. Tačiau jie atsilygino ne visai tinkamu būdu: Lietuvos galia ir atsparumui sumažėjus, jie užgrobė lietuvių valdomas teritorijas, mėšiš žygiuoti lietuvius nutautinti bei asimiliuoti, pasisavinę daug kultūrinių vertybių, kurias buvo sukūrę lietuviai tautos kilsnis.

Beveik šešis šimtmečius lietuviai tauta išsilaikė plačiose ribose, atlikdama reikšmingą vaidmenį tarp kitų tautų. Bet potvyniai lydi atoslėgis, kilimai - kritimas. To neišvengė ir lietuviai tauta. Lietuvių per valdžią atėjo krikščionybė ir dar ne iš pirmą šaltinį, ne iš Romos. Jų atnešė kaimynai, kurie turėjo ir kitą tikslą. Krikščionybė lydėjo švietimas, mokslas ir kultūra. Tačiau, vėliau priėmusi krikščionybę, lietuviai tauta kultūros ir švietimo požiūriu atsiliko nuo kaimynų ir tai lėmė neigiamus padarinius. Pasidavusi svetimam takui, beveik visa lietuvių aristokratija, bajorija, dauguma miestiečių ir net dalis valstiečių užmiršo gražią tautą kalbą, nutolo nuo savo tautos kamieno, sulenkė jo, surusė jo, suvokė jo. Tauta neteko atsparumo, sumažėjo jos vidinė galia, mėšiš krikščionys valstybė. Vidaus nesutarimai draskoma ir išorės prieš puolama Lietuva kartu su Lenkija 1795 m. prarado savo valstybingumą. Atėjo ilga, juoda naktis, užsitęsė 123-ejus metus.

Užkariautojų valdžia uždarė Vilniaus universitetą, lietuviškas mokyklas, uždraudė spaudą, trukdė blaivinimo darbą; per valdžios staigas, cerkvę, mokyklą, spaudą sistemingai vykdė rusinimą. Caro valdžia išstius lietuviai kaimus iš Lenkijos Rusiją, jų vietoje kurdino rusus. Tūkstantais išdrėsusi pasipriešinti ištrėmė Sibirą ir kitas Rusijos imperijos vietas.

Iš jų mokslus lietuvis negalėjo gauti tarnybos savame krašte. Ne vienas ano meto lietuvis inteligentas, blaškomas Rusijos imperijos platybės, sukrėmė mišrią šeimą, pirmą stačiatikybą, užmiršo gimtąją kalbą ir pasidarė svetimas tautai.

Aristokratija nutolo nuo savo tautos, bajorija ir dalis dvasininkijos sulenk jo. Kaimo žmonės, nors neužmiršo lietuvi kalbos, bet buvo baidžiauninkai, dvarinink prispausti, berašiai ar mažarašiai, vos iš maldaknygų paskait. Jie mažai kalbėjo apie garbę savo tautos praeitį ir jį tautin savimone vos ruseno. Atrod, lietuvi tautai atėjo paskutinis dienos. Daugelis kit taut šviesuoli lietuvi taut laik jau mirusia. Ir Naugarduko bajoras, lietuvis Adomas Mickevičius, kaip ir daugelis ano meto bajorų, užmiršs savo protvi kalb, jau raš lenkiškai apie lietuvius kaip apie buvusią karžygi tautą.

Tačiau Apvaizda lietuvi tautos neužmiršo. Didžiavyri dvasia tebebuvo gyva. Iš savo gelmių išaugino Martyn Mažvydą, Konstantin Sirvydą, Mikalojų Daukšą, Merkel Giedraitį, Kristijon Donelaitį, Motiej Vailanį, Simon Daukantą, Adom Jakštą, Jon Jablonskį ir daugel kitų, kurie žadino ir organizavo ilgą, herojišką ir dramatišką kovą. Lietuvi tauta išliko gyva ir 1918 metų Vasario 16 dieną prisikėlė naujam gyvenimui. Ji prisikėlė karo audrų paliktuose griuvėsiuose, kur viešpatavo vieni skurdas. Per stebėtinai trumpą savarankiško gyvavimo laiką, nepaisant didelių sunkumų, patyrimo stokos, klaidžiojimų ir nesėkmių, tautos sėnė ir dukterys su meile dirbdami Tvynei nepaprastai daug padarė. Tauta greitai kilo, stiprėjo, sukauptą naujoms negandoms pasitikti ir išverti naujai okupacijai atėjus.

Kaip carizmo laikais, ir dabar lietuvi tauta sudėjo daug aukų. Tkstaniai jaunuoliai paaukojo savo gyvybę kovose. Tkstaniai tautiečiai buvo ištremti Sibirį, atsidūrė kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose. Daug jų mirė nuo bado ir nepakeliamų kankinimų. Daug ir dabar kenčia ištrimė, kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose. Bet už Tvynei pralietas kraujas ir patirtos kančios nebus veltui. Kaip ir caro laikais, tauta nesileis palaužiamai ir nutautinamai, ji kovos nepaisydama kalėjimų, ištrimių, koncentracijos stovyklų.

Lietuvi tautos dvasiai būdingas krikščioniškas humanizmas, už kurį Apvaizda mus apdovanojo gyvybingumu, ištvėrme, ryžtu ir drąsa. Todėl lietuvi tauta turi atlikti kilnų uždavinį ir pateisinti tolesnį savo egzistavimą. Pranašiškos intuicijos pagauti filosofas Stasys Šalkauskis ir poetas Oskaras Milašius turėjo uždavinį aiškiai užbrėžti - sudaryti rytietiškos ir vankarietiškos kultūros sintezę, sudvasinti, sukrikščioninti sumaterialiusi kultūrą. Norėdami išlikti gyvi, turime ryžtis tam uždaviniui.

Lietuvi tauta už savo gyvybę ir prisikėlimą daug skolinga krikščionybėi, Katalik Bažnyčiai, kuri gelbėjo nuo visišką sulenkėjimą. Be Katalik Bažnyčios paramos ir katalikiškos visuomenės pastangų nebūtų buvęs manomas tautos atbudimas ir nepriklausomos valstybės atkūrimas. Katalik Bažnyčia ir šiandien yra lietuvių tvirtovė. Todėl dabar ji labiausiai ir puolama. Bažnyčia skelbia griežtą kovą negimusios gyvybės žudymui, palaidumui, girtavimui - didžiausiems tautos gyvybės priešams.

Taut sudaro jos mirusieji, gyvieji ir b simos kartos. Gerai pažindami tautos praeit, jos darbus ir klaidas, gal sime pasirinkti teising keli, geriau išaukl ti ateinanias kartas. Lietuviai tauta nedidel. Daug žuvo pra jusi audr metu, daug išblaškyta visuose pasaulio žemynuose. Bet visi esame viena tauta. Ir Lietuvoje, ir svetur gyvenantieji esame vieni kitiems labai reikalingi ir vieni kitus turime remti, kad gal tume išsilai-kyti ir atlikti mums skirt uždavin. Galima tik džiaugtis, kad tarp lietuvi n ra užgesusi meil t v žemei. Svetur gyvendami, jie išsiaugino gausi aukštos kvalifikacijos inteligentij (vien JAV aukštosiose mokyklose d sto per 200 profesori lietuviai), kuri energingai kelia Lietuvos laisv s byl. Ko negalime padaryti T v yn je gyvendami, tai žymia dalimi padaro svetur gyvenantys tautieiai.

M s yra nedaug, tod l negalime pasimesti kit taut ir kult r vandenynuose. B dami negaus s, negalime pasauliui imponuoti savo fizine galia, bet galime ir privalome imponuoti dvasine ir moraline j ga. Mokslo virš ni pasiekimas, kult ros sudvasinimas, asmeninio ir visuomeninio gyvenimo persmelkimas gyva krikš ioniška dvasia - štai m s tautos pašaukimas, svarbiausias jos uždavinys, laiduojantis tautos gyvyb, laisv, tolesn jos augim ir suklest jim.

[Kazimieras Šapalas]

***

KRIKŠ IONYS turi šiandien ne svajoti apie krikš ionišk visuomen s revoliucij, o stengtis, kad krikš ioniškas idealas sivyraut laipsniškomis permainomis, kuriomis nekomunistinis pasaulis k nija visuomenin teisingum, komunist revoliucijos d l savo ideologijos draudžiam net min ti, nors jo troškimas mas se kaip tik ir buvo tikroji tos revoliucijos naudota paskata.

Komunist revoliucija savo ruožtu gali išsipl sti kai kurias kitas pasaulio šalis, kaip vyko Kinijoje. Ta iau kad ir kokia svarbi b t, tokia permaina savo reikšme ir verte lieka vietin - tai neb ra permaina „pasauliui“. Komunist revoliucija nebegali laim ti pasaulio: ne tik tod l, kad nekomunistin s šalys priešinasi, matydamos pavoj ir pasiryžusios j sulaikyti, bet taip pat tod l, kad toji revoliucija jau nebepaj gia jokioje pasaulio vietoje siveržti visuotin istorij, sukelti istorinio masto permainos. Komunist agitatoriai šiandien yra praeities žmon s. J pastangos sukr sti Vakar civilizacij ir ten vesti komunistin režim t ra vien stengimasis t civilizacij pajungti jau pra jusiam, nebegyvam vykiui žmonijos istorijoje. Laisv branginan ioms tautoms gyvybiškai b tina su tomis j pastangomis kovoti ir užkirsti joms keli. Ta iau, tai darydamos, jos kaunasi ne su grasinan ia naujybe, o su grasinan ia praeitimi.

Daug išminties tur jo kinai, nuo seno bijoj mirusi j. Negyv - liai gali b ti pragaištingi priešai. Bet nors ir tokie, jie neturi gyvy - b s kvapo. Komunist revoliucija yra praradusi savo istorin gar . K rybin istorijos energija yra persimetusi naujas problemas ir naujas ateities permainas. Tod l b tini nauji istorinio masto vy - kiai. M s laisvos valios uždavinys yra tiems vykiamis rengtis ir sukti juos teisinga kryptimi, remtis tikrai žmogaus vertu kv pimu.

(Iš kn.: Žakas Maritenas. *Protu ir tik jimu*. Putnam, 1975)

MINTYS SUSIM STYMUI

K. A. M. [kun. Aleksandras Markaitis SJ]

KARO SUNAIKINIM PRASM S BEIEŠKANT

Nox illuminatio mea in deliciis meis. -

Naktis mano šviesyb tarp neapsakom džiaugsm .

(Iš Velyk liturgijos)

1943 m., karo metu, popiežius Pijus XII su palyda aplank subambar - duot garbingo kankinio Šv. Lorencio katedr . Stovi ten šventasis Senelis, v jas draiko sidabrinis plaukus, akys pilnos ašar - priešais j kr va griuvis ir akmen . Pro tuos griuvisius jis mato daugyb kit sunai - kinim Europoje ir visame pasaulyje: nuo griuvisiu m ro ir dvasios šven - tovi , griuvisiu sunaikintos krikšioniškos kult ros žem lapy ir sielose iki tyruli , dykumos m s laukuose, šeimose, širdyse. Šv. Lorencio kated - ros griuvisiai Šventajam T vui yra tarsi visos Bažny ios ir jos išugdytos Vakar kult ros bei civilizacijos likimo simbolis.

Bet kiekvien žem s skausm K r jas yra d j s pasl ptos saldyb s manos, o ta mana - tai prasm . Kaip nieko sunkesnio n ra už darb , varg , skausm , kurio prasm s nematome, taip neretai nieko lengvesnio n ra už t pat skausm , kur dvasina ir kvepia aukšta ir kilni prasm . Kas yra šiek tiek skait s klasikin s rus literat ros veikal (pavyzdžiui, Puškino, Lermontovo, Turgenevo, Tolstojaus ir kit), tur jo pasteb ti tikinamai perteikt inteligentijos, dvarinink , ypa aristokrat , gyvenimo tuštum tarp persisotinimo ir pra - bangos, vidin kan i d l apskritai gyvenimo prasm s stokos. Jie vis nerim - sta, blaškosi, ilgisi nežinia ko, nuklysdami ia dvasios skurd (plg. Puškino apysakoje „Dubrovskis“ Trojek rovo šunynas), ia nihilizm (Turgenevo romane „T vai ir vaikai“ Bazarovas) ar depresij (Lermontovo poemoje „M s laik didvyris“). Tiems ge - riesiems žmon ms, šviesiesiems protams, kilniosiems širdims sukalk jusi sta iatiki Cerkv nesugeb jo duoti tos nežemiškos manos - prasm s, tiek artimo meil s karitatyvin je veikloje, ypa fizinio ir dvasinio skausmo gydy - mui, tiek Dievo baim s ir meil s dvasios ir dvasinio-vidinio gyvenimo nepa - lyginamuose džiaugsmuose.

Šitas Cerkv s supasavimas yra skaudžiai spjanti pamoka taip pat ir Katalik Bažnyiai, bent regioniniu mastu, kur irgi švies s protai ir šviesios širdys veltui dairosi šviesos iš amžin j židini . Kartais net ištisios tautos ir šalys, veltui laukusios kv pimo ar paskatinimo imtis platesni , reikšming socialini bei moralini reform , nusivylusios ir apkartusia širdimi masiškai nusigr žia nuo Bažny ios, nors kaip tik vienas svarbiausi krikš ionyb s ir Bažny ios uždaviniai yra rodyti žmonijai darbo ir poilsio, kovos ir taikos, kan ios ir džiaugsmo, gyvenimo ir mirties, žemiškos laim s ir nedalios aukšt ir aukš iausi prasm .

Sunaikinimo prasm s ieškoti pirmiausia eikime gamt . Antai m s žem atkeliavo ruduo ir paskelb mirt viskam, kas gamtoje gyva. Nebra jau ramuni ir rugiagli , nugelto panemuni klevai, gagendamos išskrido laukin s ž sys ir visi giesmininkai. Liko tik li desys ir resignacija. Nurudusiose pievose, tyliuose miškuose, gailiose vjo raudose - visur matai ir jauti tik rudenio li des .

Tylusis, melancholiškas rudenio li desy, kai tu aplankai m s žem ir pap ti savo šalt dvasi žmones, gyvulius ir daiktus, tada leidi patirti žmogui gyvenimo menkyst ir pasaulio laim s trapum . Rudens gamtos spalvomis tu kalbi žem s gyventojams tokius skaudžius žodžius:

Nieko manyje n ra amžino; aš viskam teduodu vien real ir didel dalyk - mirt . Ta iau manyje yra lik K r jo rank žymi ir d l to aš leidžiu pajusti amžin vertybi ilges ir begalin tobulesnio gyvenimo l kest . Kiekviena sulyta pakel s žolel , kiekvienas mirštantis klevo lapas, kiekvienas dainos posmas iš apleist lauk ir piev ar tau nieko nekalba apie tai?

Juo nykesnis laikas gamtoj, juo prasmingiau jis prašnekina mane. Rudens vaizdai ir scenos yra gilaus moralinio pob džio: tie lapai, kur krenta žemyn, - kaip m s metai; tos g l s, kur vysta, - kaip m s valandos; tie debesys, kuriuos smarkiai gena tolyn v jas, - kaip m s iliuzijos; ta šviesa, kuri silpsta ir blanksta, - kaip m s protas; ta saul , kuri atv sta, - kaip m s meil ; tos up s, kurios sustingsta, - kaip m s gyvyb . Visa tai paslaptingu ryšiu siejasi su m s slap iausia dalia ir išreiškia laim s alk bei jos nepatvarum .

Su nenusakomu ilgiesiu aš ži r jau gr žtant dargan ir audr met , skrendanias virtines gervi ir ž s , pulkus varn prie k dros ar si - buojaniose medži virš n se vakare. O kai rytas kildavo tirštu šalnos r ku, jo prieblandoj surasdavau pats save.

Ir tu su rudenio gamta li di ir ilgiesi: ilgiesi prab gusi laim s dien , lauki dar nepatirtos m slingos ateities, visa esybe trokšti gyvenimo, veržiesi tavo vieno vos benusp jam grož , kurio nežinai, kur ieškoti - ia, daik - te, veiduose, širdyse, ar ten, anapus visko, kur nebevysta jazminai... T taip sunykusi gamta mus veda vid , prie m s pabirusios ir užmirštos sielos, kad nebeviliojami žied susikauptume ties mokslo ir meno

k ryba, sielos ir meil s vertyb mis. Taip ir pakrik s pasaulis, kar dyku-
ma pavirt s, veda mus prie vidaus kult ros problem , prie revizijos išori-
n s kult ros pagrind , slypin i sieloje.

Šiandienin pasaulio konjunkt ra dar kart akivaizdžiai patvirtina krikš-
ioni sociologijos d sn, kad viskas lemiamai priklauso ne nuo technikos
ir ne nuo visuomenin s santvarkos, bet nuo žmogaus, jo moralin s koky-
b s, jo s žin s, nuo jo pajumo myl ti ir pasiaukoti. Tod l pats Dievas
šiandien daro didel korekt r - patais , vertybi revizij , perkainojim
ir didel valym :

Šalin skai i magija be dvasios ir širdies!

Šalin konvencin s formos be sitikinimo ir turinio!

Šalin išorinis korektiškumas be vidinio teisingumo ir meil s!

Taip pražeriamos Bažny ios amžinosios versm s, taip pažadinama gy-
voji krikš ionyb , kurioje, sugriovus ir uždarius bažny ias, mes turime
tapti garbintojais *dvasia ir tiesa*. Mes stat me puikius *Pažangos* r mus ir
vairias *Romuvus*, bet pamiršome savo amžinas buveines amžinojoje T -
vyn je. Mes pasipuoš me elegantiškais savos tekstil s drabužiais, bet ne-
mat me, kad esame *be vestuvi r bo* - be pašven iamiosios malon s, be
Dievo s nyst s. *Apreiškime* skaitome:

*Tu gi sakai: „Aš esu turtingas ir pralob s, ir nieko man nebereikia“,
o nežinai, kad esi skurdžius, apgail tinas, beturtis, aklas ir plikas.
Aš tau patariu pirkti iš man s išgryninto ugnyje aukso, kad pra-
lobtum, baltus drabužius, kad apsirengtum ir neb t matoma tavo
nuogumo g da (Apr 3, 17-18).*

Mes išpl tojome komunikacij ir ryšius, puik s tiltai jungia m s upi
krantus, tuo tarpu brolis su broliu, sesuo su seserimi nebesusišneka kitaip,
kaip per teism ir kar ... Be ganytoj ir be paguodos žodžio - kaip avys be
piemens, d l kuri sielvartauja Viešpats Evangelijoje... Argi ne tam, kad
švent j bendravimas pavirst v l tikrove ir gyvenimu, kad Kristuje b tume
v l viena, kad mistiniame Jo K ne Bažny ioje visi visus pasiektume dvasi-
n s gyvyb s - malon s pertekliumi ir gydym ja šiluma, kad nariai nenuo-
dytume vienas kito b dami morališkai p liuojantys ir gangrenuojantys d l
užmigusios ir iškrypusios s žin s be g dos ir be garb s? *D l j aš pašven-
tinu save* - tai m s slap iausi ir giliausi ryšiai, kad gal tume pasiekti ir
paguosti, pagydyti ir pašventinti kitus. Ir tik d l to, kad šiuos tikruosius
ryšius pamiršome, Dievas leido subyr ti visiems išoriniams ryšiams.

Neb ra titul , dignitori , prelat , kad vietoj pirmenybi gin imtume
lenktyniauti doryb mis, darbais ir j tikriausiu vainiku - nusižeminimu.
Štai ko reikia mums ir ko Viešpats siekia visais savo leidimais ir siunti-
mais: daugiau vidinio gyvenimo, daugiau sielos, dvasinti visk , duoti
viskam prasm ir išraišk ; išsivaduoti iš žudan ios raid s, iš profanacijos
ir banalumo, iš vidaus veidmainyst s ir išor s melo, gal net iš pabaltint
grab , piln mirusi j kaul ir visokio supuvimo.

Tikra religija prasideda tada, kai reik t j visai at mesti. Kai tau šird taip suspaus, jog manysi ž vant savo laikin ir amžin laim , kai pats sau kelsi amžinuosius klausimus ir tarsi tamsoje paklyd s vabzdelis pulsai prie Dievo šviesos - tada tu žengsi tikr j religij . Visa kita yra tik madingi blizgu iai ir vaik žaislai.

Aiškliai matyti, kad tuos tikslus Dievas pasiekia - koki stabi jau yra pasirod rezultat ! Gilus tik jimas jau leido neišraunamas šaknis t kstan iuose širdži ir tebeleidžia jas vis giliau ir pla iau iki karžygiškos tik jimo dvasios - viskuo rizikuojant ir visk pakeliant su šypsniu.

Kaip žmon s šiandien meldžiasi bažny iose? Ar varnas šaudo, ar žvirblius gaudo? - O, ne. Kaip ekstaz je, kaip pagavoje, nutil ir išnyk Dieve, kaip prie uolos priaugusios austr s j ros dugne viršuje audrai siau iant; kaip saman l s prie akmens ir saul s kaitrai deginant, ir darganotam lapkirty, - taip sikibome Diev aiškiai jausdami neišvengiam praž t, jei mus nuo tos Uolos atpl š.

Pasiži r kime, kiek tyli kankini , mistik ir švent j subrendo aplink mus ir br sta toliau. Juo platesni atšalimo griuv siai, juo aukštesni bokštai iškyla vertikalia kryptimi. Tas pavieni asmen tyrumas ir taurumas yra stabus Dievo mintimi, - tai antgamtin je atpirkimo ekonomijoje atsvara, kompensacija už prapuolusias Izraelio nam avis. XIII a. popiežius Inocentas III mato sapne du vyrus, kurie savo pe iais laiko gri vani Laterano bazilik - vis bažny i motin , tarp krikš ionyb s ir Bažny ios visuotin s profanacijos, politikos, prabangos ir net ištvirkimo. Šie du vyrai - tai šv. Pranciškus Asyžietis ir šv. Domininkas, dviej elgetaujan i ordin steig jai.

Šalia giliai subrendusio s moningumo, didelei vidinei Bažny ios pagudai, turime vis dažnesni pavyzdži moter ir vyr , kurie yra pašaukti mistin laim ir mistines malones už t kstan ius. Tai jie ir šiandien savo moralinio gio pe iais laiko Bažny i , kad nesugri t . Kas apsakys j dvasios grož ir nešam palaim !

Taip gera Dieve, - rašo viena mergait dienoraštyje. - Jo bangos mane iš visur užlieja, ir kaip laivas okeane sk stu aš Jame. O laim s ir kan ios ašaros tyliai plaukia mano skruostais. Nebegirdžiu laikrodžio d ži , nebejau iu valand - aš prad jau rami amžinyb ir amžin ramyb neramiame laike.

Štai Bažny ia! Nauja, gyva bažny ia vietoj sugriautos ar uždarytos ir Profanuotos. Nepalyginsi jos grožio su m ro akmenimis ir jos dorybi ornamentikos su freskomis ir skulpt romis. Šv. evangelistas Jonas *Apreiškimo* knygoje aprašo toki bažny i :

Aš, Jonas, išvydau nauj j Jeruzal , nužengian i iš dangaus nuo Dievo; ji buvo išsipuošusi kaip nuotaka savo sužad tiniui. <...> ž rint i Dievo šlove. Jos švyt jimas tarsi brangakmenio, tarsi jaspio akmens. <...> o pats miestas iš gryno aukso, panašaus vaisk

stikl . Miesto m r pamatai papuošti visokiais brangakmeniais. Pirmas pamatas yra jaspio, antras safyro, treias chalcedono, ketvirtas smaragdo, penktas sardonikso, šeštas sardžio, septintas chrizolito, aštuntas berilio, devintas topazo, dešimtas chrizoprano, vienuoliktas hiacinto, dvyliktas ametisto. Dvylika vart - dvylika perl , kiekvieni vartai iš vieno perlo. <...> J apšvieia tviskanti Dievo šlov ir jo žiburys yra Avin lis (Apr 21, 2. 10-11. 18-21. 23.)

Ar tai ne prasm ir ne paguoda?

Tod l nusišluostyk ašaras, Šventasis Seneli, ties Šv. Lorenzo katedros griuv siais, ties griuv siais Siono dukters nedalios visoje Europoje. Nusišluostyk ašaras ir ties m s išprofanuotomis akmens ir širdži šventov - mis. Mes statome savo kr tin se naujas šventoves, nepalyginamai gražesnes ir puošnesnes už sugriaut siais.

KRIKŠ IONYB ŠIANDIEN

Gema [ses. Jadvyga Stanelyt *SJE*]

EUCHARISTIJOS BI IULIAI

Ateistin valdžia vairiais b dais stengiasi palaužti lietuviu dvasi , j nukrikš ioninti ir nutautinti. Ta iau lietuvis myli laisv labiau negu gyvenim . Ši laisv s meil veria ieškoti tokios atramos, kuri atlaikyt ateizmo pinkles, mel ir veidmainyst . Lietuvis sitikino, kad toji nepalaužiama atrama yra Kristus, kuris aiškiai pasak : *Aš esu Kelias, Tiesa ir Gyvenimas* (Jn 14, 6).

Religinis ir tautinis atgimimas Lietuvoje akivaizdus. Viena toki atgimimo atmain ir yra *Eucharistijos bi iuli* s j dis. Šiais, 1979-aisiais, metais *Eucharistijos bi iuliai* mini savo dešimtmet . Pravartu šia proga pasakyti, kas jie tokie ir ko siekia. *Eucharistijos bi iuli* vardas daug kam žinomas, ta iau iš esm s jie nedaugeliui paž stami. Kukli *Eucharistijos bi iuli* šeima gim 1969-aisiais. Tai buvo tik nedidelis b relis atsiliepusi j tyl Šventosios Dvasios paraginim asmens atgimim pagr sti pamaldumu Eucharistijai - dažna šv. Komunija, permaldavimu, pad ka, adoracija, meile Dievui ir pasiaukojimu žmon ms.

M s amžiaus žmogus tarsi pasiek savo galyb s virš n - technika, mokslas, išradimai, parapsichologija skverbiasi net slapiausias žmogaus gelmes, ta iau niekada žmogus nesijaut toks silpnas ir bej gis - ne tik prieš gamtos stichij , bet ir prieš save pat . Moralinis pakrikimas, bevališkumas, baim b ti pa iu savimi, pataikavimas ir kitos blogyb s - tai m s dien epidemija, kuri negali nejaudinti m stan io žmogaus. Tuo labiau kad ši visuotin tragedija ypa skaudžiai palieia ir m s taut , nes visos tos blogyb s, paverg j s moningai s jamos ir savaime išdygusios, visu uolumu panaudojamos tautos praž iai.

J zus iš Eucharistijos tyliai stebi ši tragedij ir tyliai kalba sieloms: *Glauskit s prie man s, semkit s j g iš man s. Aš ia visada esu, kad jus stiprin iau ir ves iau pergal*. Mes nutolome nuo t gyvyb s ir pergal s versmi, tod l nusilpome ir žlungame. Reikia gr žti eucharistin s Meil s liepsnas. Reikia gyventi kaip pirmiesiems krikš ionims, Eucharistijos stiprinamiems, reikia atgaivinti tarpusavio meil ir vienyb .

Eucharistijos bi iuliai ryžtasi gyvenim sueucharistinti. Tai žmon s, kurie savo asmenyb ir veicl grindžia vidiniu gyvenimu - stipria vienybe su Eucharistija. Gav Bažny ios palaiminim, *Eucharistijos bi iuliai* mažu gr deliu krito XX a. dirv. Šio gr delio skiriamoji žym - eucharistin s adoracijos pusvalandis, siekimas bent pusvaland per dien išgyventi glaudesn je vienyb je su J zumi Šv. Sakramente. Jam aukoti savo darb, kuo uoliausiai j atlikti, d koti už t kilniausi dovan - Eucharistij, atlyginti jam už žeidimus ir prašyti malon s, kad J visi pažint, pamilt, Jo laiminami nugal t visas kli tis ir gyvent vienyb je bei laisv je.

Šis kiekvieno Eucharistijos bi iulio savarankiškai pasirinktas adoracijos pusvalandis, nesvarbu, kur jis b t kasdien uoliai praktikuojamas - darbe, kelion je, ligoje, maldoje, draug b relyje, džiaugsme ar skausme, - pamažu išmoko b ti eucharistinio J zaus akivaizdoje. Eucharistinis J zus turi eiti vis žmogaus gyvenim .

Ta iau ger nor neužtenka. Reikia ryžto, aukos, žini ir malon s. Tod l *Eucharistijos bi iuliai* jungiasi b relius, studijuoja krikš ioniškosios doktrinos pagrindus, Švent j Rašt, ypa Nauj j Testament, stengiasi suprasti savo luomo pareigas ir jas gerai atlikti. Susipaž sta su dabartine Bažny ios ir Tautos pad timi ir patys stengiasi sijungti ši dažnai pasl pt kov d l Bažny ios ir T vyn s teisi, d l laisv s. Tuo *Eucharistijos bi iuliai* bent maža dalelyte užpildo sprag, kuri atsiv r taryb valdžiai iš mokyklos išvijus kunigus, religijos mokym bei katalikišk j aukl jim. Tam tikra prasme tai XX a. pabaigos lietuviškoji vargo mokykla, kuri palaikoma ir ugdoma katalikiškos, lietuviškos dvasios.

Eucharistijos bi iuliai n ra uždara organizacija. Jos statai paprastuiai, ta iau turiningi. Juos vykdyti gali kiekvienas geros valios žmogus, o daugiau siekian io statai nevaržo. *Eucharistijos bi iuliai* neprieštarausja dvasiniam pašaukimui. J tikslas - duoti gilius ir teisingus vidinio ir veiklaus katalikiško gyvenimo pagrindus. *Eucharistijos bi iuliai* nesiriboja vien jaunimu. Vaikai ir suaug, pagyven ir seneliai, kupini k rybini j g ir ligoniai - visi ia gali rasti darbo ir aukos bar pagal savo išgales.

Bažny ia išaugo galing med iš garsty ios gr do, pas to Kristaus. Panašiai ir *Eucharistijos bi iuliai* augti ir veš ti gali tik Eucharistijos gaivinami ir maitinami. Tod l jie visada akcentuoja vidinio gyvenimo, vienyb s su Dievu prasm ir svarb. Šakel, nul žusi nuo kamieno, negali išsilaikyti n pad ti kitiems. Taip ir žmogus: atitr k s nuo savo versmi,

Bažny ios ir Sakrament , nejungiantis savo valios su J zaus Kristaus malone, jis negali deramai formuotis kaip asmenyb .

Vidinis gyvenimas ugdomas malda ir sakramentais, ypa išpažintimi ir šv. Komunija. Ta iau, kad išpažintis ir komunija b t vaisingos, reikia religinio s moningumo. Viena veiksmingiausi priemoni šiam s moningumui ugdyti - rekolekcijos. *Eucharistijos bi iuliai* jas ypa vertina ir kasmet atlieka keli dien uždaras rekolekcijas. Jos praktikuotinos net vaikams, žinoma, pagal j išgales ir supratim . Rekolekcijos - nuostabi Šventosios Dvasios mokykla. Šventoji Dvasia šioje savo mokykloje ypatingu b du pareng Taut apaštal šv. Pauli . Ir ši dien apaštalai subr s tik rekolekcij tyloje prie eucharistinio J zaus. Tod l *Eucharistijos bi iuliai* kiekviena proga su šventu uolumu patys dalyvauja rekolekcijose bei jas organizuoja kitiems.

Deramai ugdomas intensyvus vidinis gyvenimas b tinai veda siel prie darbo ir pasiaukojimo. Tod l *Eucharistijos bi iuliai* tiek bus kovinga šeima, kiek pasižym s vidiniu gyvenimu. Tai savitvardos, rizikos ir pasišventimo kelias. Kiekvienas *Eucharistijos bi iulis* eucharistinio J zaus pavyzdžiu turi sutikti prisiimti Duonos pavidal , t. y. b ti sugyvenamas, pasiaukojantis, mok ti myl ti ir atleisti, užmiršdamas savanaudiškus išskai iavimus ir ambicijas. Turi b ti pasiryž s bet kokiai savimeil s ir egoizmo aukai, atsižad ti veidmainyst s ir ištižimo. Viena konkre i auk m s dienomis - *abstinencija*. Kiekvienam *Eucharistijos bi iuliui* blaivumas ir saikingumas b tinas kaip savaiame suprantamas dalykas. Be to, tautai sk stant svaigaluose, *Eucharistijos bi iuliai* pirmieji turi apsispr sti laikytis abstinencijos kaip aukos už tautos nuod mes.

Eucharistijos bi iuliai turi pasižym ti šventa dr sa ir principingumu: dr sa išpažinti savo tik jim ir juo gyventi, dr sa laikytis sen ir kurti naujas katalikiškas tradicijas, dr sa mokytis ir ryžtingai vykdyti status. *Eucharistijos bi iuliai* privalo visada išdr sti pasipriešinti ateist šantažui, demaskuoti j klast . Visi *Eucharistijos bi iuliai* stengiasi tuos nutarimus k rybingai gyvendinti Vatikano II Susirinkimo dvasia.

Min dami pirm j 10-met , *Eucharistijos bi iuliai* peržvelgia kukli savo patirt . B t galima išvardyti daug tikrai kilni ir pasiaukojusi žmoni , kurie dvasiškai subrendo *Eucharistijos bi iuli* šeimoje. Susik r ne viena jauna šeima, susipažinusi ir išaukl ta *Eucharistijos bi iuli* susirinkimuose, bendruose žygiuose, darbe. Jeigu šiandien mes galime džiaugtis iš naujo užgimusių ir visame pasaulyje išgars jusiu Kryži kalnu, tai nemažas ir *Eucharistijos bi iuli* pasiaukojimo ir pastang nuopelnas. Susipratusi *Eucharistijos bi iuli* šeimos ir pavieniai asmenys sipareigoja laikytis abstinencijos kaip aukos už tautos atgimim , kiekviena proga dr siai j propaguoja ir iškelia jos ypating reikšm m s laikams.

Šiais, jubiliejiniais metais *Eucharistijos bi iuli* pastangomis Lietuv apjuos šv. Rožan iaus malda. Rožan iaus Karalienės Marijos intencijomis, Bažnyčiai ir Tautai laisvės ir atgimimo prašydami bei permaldaudami eucharistinį Jėzų ir Mariją už žeidimus, *Eucharistijos bi iuliai* miestais ir kaimais po mėnesį kasdien kalba vien Rožan iaus dalį. Mūsų ganytojų vyskupų palaiminti rožan iai keliauja per Lietuvą, pinami maldomis nevystant vainikui Marijai.

Per tuos 10 metų išryškėjo *Eucharistijos bi iuli* mokyklos kontūrai. Mes kviečiame visus, kam rūpi Bažnyčios bei Tautos laisvės ir ateitis, pasidalyti žiniomis, perteikti savo patirtį jaunajai kartai. Bažnyčios ir Lietuvos istorija, apologetika ir dogmatika, asketika ir liturgika, Šventasis Raštas, psichologija ir asmenybės ugdymas - maždaug tokia yra *Eucharistijos bi iuli* mokymosi programa.

Jubiliejaus proga *Eucharistijos bi iuliai* labai nuoširdžiai privalo peržvelgti savo dienas eucharistinio Jėzaus bi iulystėje. Iš naujo apmąstyti savo statusą, pasiryžti stropiau juos vykdyti, visu gyvenimu uoliau liudyti, kad Jėzus Kristus yra už mus miręs ir dūlęs prisikėlimo Dievas-Žmogus. Šv. Sakramente nuolat gyvendamas tarp mūsų ir mus savimi maitindamas, Jis ugdė mūmūsų vienybę, meilę ir pasiaukojimo dvasią.

Eucharistinis Jėzau, leisk mums Tave mylėti, kukliai ir uoliai darbuotis, kad Tavo Karalystė suklestėtų žmonių širdyse ir visuomeninėje gyvenime.

Priedai

EUCHARISTIJOS BI IULI STATAI

Marija, Eucharistinio Jėzaus Motina, išmokyk mus didžiadvasiškai mylėti Dievą ir nesavanaudiškai aukotis žmonėms.

Eucharistija - mūsų gyvenimo centras. Tai pati brangiausia ir nuostabiausia dangaus dovana žemei.

Eucharistija - ne simbolis, ne pasaka graži, bet tikroji gyvenimo realybė, tikras gyvasis Dievas, asmeniškai nuolat gyvenantis tarp mūsų. Jeigu mes sijaustume šį pagrindinį tikrąjį tiesų, jį giliai ir sąmoningai išgyventume, mūsų gyvenimas neatpažįstamai pasikeistų - mes džiugintume ir joks vargas, jokia kančia, joks pažeminimas dūl Dievo ir Jo reikalų nebūtų mums per sunkus ir nepakeliamas.

Jei Dievas už mus, tai kas gi prieš mus? <...> Ar vargas? ar priespauda? ar persekiojimas? ar badas? ar nuogumas? ar pavojus? ar kalavijas? <...> ir aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kardiniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje (Rom 8, 31. 35. 38-39).

Tačiau eucharistinis Jėzus taip neleistinai užmirštas. Reikia iš naujo atgaivinti pirmąjį krikščionių dvasių, reikia sielose uždegti tūgną, kuria liepsnojo apaštalo širdis. Reikia gyvenimą sueucharistinti. To siekia *Eucharistijos bi iuliai*. Jie didžiausias rūpestis, kad žmonės suprastų ir gyventų tai tiesą, jog Dievas yra arti, drauge su mumis. To siekdami pirmiausia jie patys yra:

1) praktikuojantys katalikai, t.y. be rimtos priežasties nepraleidžia sekmdienio bei šventadienio šv. Miši ir kiek galima dažniau priima šv. Komunij ;

2) atid s žmon ms, draugiški, tolerantiški, paslaug s, pasiaukojantys, atlaid s;

3) pavyzdingai atlieka pareigas: darbšt s, s žiningi, kantr s, blaiv s.

4) J ypatinga garb s ir meil s pareiga - *eucharistinis pusvalandis*. Tai meil s sargyba, kuri jie kasdien atlieka. T pusvaland , kur tik b t , stengiasi Jam aukoti savo darb , mintis. Žmogus silpnas ir išsiblašks, sunku nuolat išlaikyti šird sukaupt ir pakelt aukš iau nuo žem s. Tod l *Eucharistijos bi iuliai*, išsidalij dien , pasirenka sau pusvaland , kur skiria dvasios pokalbiui su Kristumi. Ypatinga ir svarbi šio meil s pusvalandžio intencija - pagarbinti eucharistin J z , Jam d koti ir prašyti, kad J garbint visi žmon s. Dievas begalinis ir Jo dosnumas neišsemiamas. Tai žinodami, *Eucharistijos bi iuliai* šiam pusvalandžiui prie pagrindin s intencijos gali prijungti ir savo asmeniškus prašymus, taip pat konkre ias, kartu parinktas ir pagal iškilusius reikalus kei iamas intencijas.

5) *Eucharistijos bi iuliai* - tai savotiška šeima. Tai vienos id jos žmon s. Kai kur nors iš j ištinka vargas ar reikalas, visi skuba jam pad ti malda ir konkre ia pagalba. Kai vienas džiaugiasi - visi džiaugiasi, kai vienas ken ia - visi kan ia dalijasi.

Ta iau j bendra ir didžiausia kan ia - kad tarp m s gyvenantis Dievas užmirštas, o j didžiausias džiaugsmas - Dievo reikal pergal . Šios Dievo pergal s jie ir siekia malda, auka ir asmeninio gyvenimo pavyzdžiu - myl dami Diev ir žmones.

Eucharistijos bi iuliai ryžtasi:

1) visus savo darbus, maldas ir aukas aukoti bendra *Eucharistijos bi iuli* ir kiekvieno m nesio intencija;

2) dalyvauti bendroje *Eucharistijos bi iuli* šv. Komunijoje, kuri b na pirm j m nesio sekmdienio ;

3) kas m nes padaryti koki nors auk *Eucharistijos bi iuli* intencija: skirti sau pasnink , atsisakyti kokios nors pramogos, aplankyti ligon , sušelp ti vargš , išsižad ti savo nor pasiaukojant kitiems, ugdyti savyje aukos ir meil s dvasi ;

4) kasdien sukalb ti bent vien *Sveika, Marija*, pavedant visus *Eucharistijos bi iulius* Dievo meilei ir globai.

B k *Eucharistijos bi iuliu*, nes n ra didesn s laim s, kaip gyventi vienyb je su Dievu, ir n ra kilnesnio veikimo, kaip kitus vesti ši vienyb .

INTENCIJOS

Sausis. Pad ka Dievui už tai, k Jis visai žmonijai suteik ir teikia.

Vasaris. Už kunig seminarijos dvasinius ir materialinius reikalus, už pašaukimus.

Kovas. Už persekiojamus d l teisyb s, už ken ian ius, sunkius ligonius. Prašyti, kad visi suprast kan ios prasm ir vert .

Balandis. Už Bažny ios vienyb , už Švent j T v .

Geguž . Už T vyn s jaunimo skaistum , už motinas.

Birželis. Už šeim šventum , už t vus.

Liepa. Už žmoni tarpusavio meil , paslaugum , atlaidum , palankum .

Rugpj tis. Už kunigus ir vienuolius, kad jie b t uol s, pasiaukoj , šventi.

Rugs jis. Už besimokant jaunim , kad b t doras, pasiaukojantis, tikintis, už mokytojus. Spalis. Už vaik krikš ionišk išaukl jim . Lapkritis. Už skastyklos sielas; už mirštan ius, už susitaikinim su Dievu. Gruodis. Už Kristaus Karalyst s sigal jim žmoni širdyse ir visuomeniniame gyvenime.

Alfonsas Grauslys

G R I S P L I N T A S K L E I D Ž I A M A S

Šitaip vardydami š straipsn , turime galvoje krikš ionišk ties ir jos ugdom vaiši - šventum , taigi t g r , kuris sklinda, kai mes apaštalaujame. Apaštalavimas - tai du klausimai, kuriuos toliau svarstysime.

Kas tai yra apaštalauti?

Apaštalauti - tai pirmiausia visokeriop g r vairiais galimais b dais ir priemon mis visomis kryptimis s ti ir skleisti. Kadangi gamtoje didžiausia g rio skleid ja yra saul , kuri švie ia, šildo, lig bakterijas naikina, gyvyb ugdo, tai ia pasinaudosime jos pavyzdžiu apaštalavimo s vokai pla iau atskleisti.

Saul švie ia. Apaštalauti - tai ties skleisti: nurodymais bei pamokymais prietarus sklaidyti, gerais raštais klaidos tams naikinti ir tiesos švies žiebt.

Saul šildo. Apaštalauti - tai kurti savyje krikš ioniškos meil s kupin , simpatij , patraukli asmenyb , kuri žmon s vien kart sutik v l susitikti nor t , kuri savo meil s šiluma visiems krikš ionyb rekomenduot ir j j traukt .

Saul lig bakterijas naikina. Apaštalauti - tai kovoti su nuod me, jos progas, t.y. pagundas žmon ms šalinti; bud ti, kad savo neatsargiu elgesiu kit nepapiktintume, nuod m nepast m tume.

Saul gydo ir gyvyb ugdo. Apaštalauti - tai savo teigiamu nusistatymu matyti visa, kas yra gera pasaulyje, j kelti, savo dorybe kitus doryb je stiprinti, vilt ir optimizm gaivinti, nes ir saul savo spinduliais mums pasaulio spalvas rodo. Apaštalauti - tai bandyti kv pti žmon ms t nuotaik , kuri pad t ir sunkiausiose gyvenimo valandose nepamiršti, kad ir už tamsiausi debes saul yra ir po juodžiausios nakties ji pasirodys, nes n ra tokios sunkios kan ios, kurios negal tume prasminti. Tad apaštalauti pla iusia to žodžio prasme reiškia spinduliuoti tik jim , vilt , meil , gerum , dvasin sveikat visur, kur svyravimai, abejon s ir melas, kur nusiminimas ir neviltis, kur neapykanta, nuod m , beprasmyb .

Labiau religine, krikš ioniška prasme apaštalauti - tai r pintis krikš ionyb s likimu dabartyje ir ateityje, jausti atsakomyb už j . Štai kod l kiekvienas pakrikštytasis turi atsižvelgti, ar jo veiksmai ir žodžiai krikš ionyb kuria, ar griaua. Norime ar nenorime, mes savo buvimu ir veikimu tak darome. Apaštališkai nusiteik s tikintysis privalo r pintis, kad toji taka b t teigiama.

Apaštalauti - tai Diev ir J z Krist liudyti savo gyvenimu, kad iš m s gyvenimo juos atpažint . Rašytojas Dmitrijus Merežkovskis, rašydamas apie šv. Pauli ir jo susid rim su pirmaisiais krikš ionimis, sako: *Jeijis ir niekada neb t Kristaus mat s, dabar Jo mokiniuose J atpažint : j balsuose jis gird jo Kristaus bals , j veiduose mat Jo Veid .* Šitaip apaštalaudami, t. y. savo gyvenimu J liudydami, mes padedame sieloms, Jo nepaž stan ioms, susitikti su Juo.

Apaštalauti - tai gyventi Evangelija pasaulio akivaizdoje. Taip liudija Sacharos apaštalo Šarlio de Fuko elgesys ir jo nustatyta Mažiesiems broliams apaštalavimo programa.

Apaštalauti - tai ryškinti žmogaus sieloje gl dint Dievo paveiksl , nuo to paveiksl o valyti dulkes ir nešvarumus. Juk žmogaus sielos prigimtis yra krikš ioniška. Geras siel tyrin tojas net ir nuod mingiausiose sielose sukelia prarasto Dievo ilges . Štai kod l šia prasme apie žmog galvodamas rašytojas Fiodoras Dostojevskis savo romanuose ne kart vaizduoja Kristaus švies , spindin i net labiausiai puolusi siel tamsumo se. Tad apaštalauti - tai kurti Dievo karalyst sielose, o per jas - ir pasaulyje; tai Kristaus *teateinie Tavo karalyst* ilges artinti ir Dievo garb gausinti.

Apaštalauti - tai drauge su Kristumi bendradarbiauti ir dalyvauti Jo pasaulio išganymo darbe. Tai išeiti iš savo uždarumo, iš susir pinimo vien savo asmenine sielos b sena ir jos išganymu, iš to pasyvumo arti m j ir Bažny ios likimo atžvilgiu, tai pajutimas pareig aplinkin ms sieloms ir tod l suaktyv jimas bei kit telkimas aktyv ti.

Išreikšdami apaštalavimo s vok vienu sakiniu, gal tume pasakyti, kad apaštalauti reiškia nešti tiesos švies ten, kur melo tamsa; meil - kur neapykanta; doryb - kur nuod m ; optimizm ir vilt - kur nusimi nimas; prasm - kur beprasmiškumas; Diev - kur bedievyb . Tai, anot palaimintojo t. Kolombjero, *visur, kur tik einame, Diev duoti.* Tai tartum antgamtin g l , visur Dievu dvelkianti, nes, anot Apaštalo, *esame Kristaus aukos kvapsnis Dievui tarp einan i išganym ir žengian i praž t* (2 Kor 2, 15).

Apaštalavimas - pirmiausia pareiga

Jei krikš ioniška pareiga yra artim myl ti, tai kartu ir pareiga apaštalauti, nes aukš iausias meil s darbas yra siel gelb jimas. Jei tos pareigos dauguma nejau ia, tai tod l, kad silpnai tiki. *Ar tu tiki Dievo karalyst ? Jei taip, tai turi pasidaryti neramus* (šv. Bernardas). Gilus tik jimas, taigi sitikinimas negali nevirsti to sitikinimo skleidimu. Jei labiau tik tume, negal tume šaltai ži r ti netikin ius, atsimindami tuos m slingus ir sukre ian ius Kristaus žodžius: *Kas netiki, jau yra nuteistas* (Jn 3, 18) - ypa jei to nuteisimo žyme gal t b ti pažym tas kuris mums artimas ir mylimas žmogus. Juk n kiek neprisid dami prie artimo dvasinio pakilimo.

gal tume užsitarnauti mus smerkiančio Kristaus nusiskundimo - *neturiu žmogaus* (Jn 5, 7). Ir jei yra nusikaltimas ramiai žinti fiziškai žstant ir jo negelbėti, tai kodėl žstantios sielos akivaizdoje neveiklumas nebūtų vertas nuteisimo?

Prisimin apie pavojus artimo kuni, negalime neiškelti dažno sunkauso krikščionių nusikaltimo artimo meilei, bent, kad visi nepuolame gelbėti, kai užpuolamas artimas kitakyse. Visuomenės pasyvumas, kai artimas šaukiasi pagalbos, rodo visišką artimo meilės sunykimą, nukrikščionijimą ir širdies sukalkėjimą.

Apaštalavimo Kristus reikalauja. Tik paskaitykime Luko Evangelijos 14 skyrių apie Viešpaties pakvietimą vakarienių (t. y. Dangaus karalystę) ir pakviestųjų atsikalbinėjimus, pasiteisinimus, nenorint to kvietimo priimti. Tuos pasiteisinimus girdamas, šeimininkas tarnui sako: *Skubiai eik miesto aikštes ir skersgatvius ir vėsk ionai visus vargšus, paliečius, aklus ir luošus.* <...> *Eik kelius ir patvorius ir varu atvaryk, kad mano namai būtų pilni* (Lk 14,21. 23). Žodžiais *eik., vėsk., varu atvaryk...* Viešpats saviesiems uždeda pareigą apaštalauti. Niekas neturi teisės, kaip Kainas, Dievo šaukiamas, atsakyti, teisintis: *Ar aš esu savo brolio sargas?* Niekas negali kratytis atsakomybės už tuos, su kuriais gyvenime dažniau susiduria.

Pareigos apaštalauti reikalauja ir griežti dogminiai krikščionybės pagrindai. Čia yra iškeltina Kristaus mistinio Kono tiesa, kuri skelbia mūsų nuostabi artimybę Kristui, kai, Krikštu susijungus su Juo ir drauge su visais pakrikštytaisiais, sudarome vieną dvasinį organizmą, kurio Galva - Kristus, o mes - Jo nariai. Todėl šitos krikščionių tarpusavio artimybės Kristuje dėka jie privalo jausti atsakomybę vienas už kitą. Anot šv. Pauliaus, reikia, kad *patys nariai rūpintųsi vieni kitais* ir todėl - *jei kenia vienas narys, su juo kenia ir visi nariai* (1 Kor 12, 25. 26). Vadinas, narys, kuris nesirūpina kitais, t. y. nejuo atsakomybės už kitus, yra nesveikas, neatlieka savo pareigų ir todėl visą organizmą sargdina bei žlugdo. Toks, kasdieniais žodžiais tariant, krikščionybės sabotuoja.

Kadangi tai dieviškas organizmas - Kristus likome auginti Krikštu ir kadangi Kristus yra vyriausiasis Tarpininkas tarp Dievo ir žmonių (tad ir vyriausiasis Kunigas), todėl kiekvienas pakrikštytasis dalyvauja Kristaus kunigystėje. Kunigystėn šventintas asmuo labiau dalyvauja toje Kristaus kunigystėje, bet ir pakrikštytasis pasaulietis plačiau prasme yra kunigas. O kunigystės pareiga - apaštalauti.

Tikintio ir pakrikštyto pasauliečio kunigišką pobūdį dar labiau sustiprina Sutvirtinimo sakramentas - dvasinio subrendimo Bažnyčioje ir todėl atsakingumo už kitus sakramentas. Nenuostabu, kad šv. Petras, kreipdamasis visus tikintuosius, rašė:

Jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, <...> pašaukta išgarsinti šlovingus darbus. Tu, kuris pašaukta jus

iš tamsybi savo nuostabi švies (1 Pt 2,9). Tod l suprasime ir tai, kad, esant reikalui, krikščionys pasaulieiai gali krikštyti ir kad šis Visuotinis Bažnyios Susirinkimas leido tam pasirengusiems pasaulieiams pamokslus sakyti ten, kur trūksta kunigų. Tod l ir liturgijoje visais laikais šv. Mišiai maldos kalbamos daugiskaita, nes kunigas, atstovaudamas tikintiesiems, drauge su jais visais aukoja šv. Aukš. Kunigas konsekruoja duoną, o pasaulietis privalo pašventinti pasaulines gyvenimo sritis, nes jį jis pats dirba.

Toji visa krikščionies artumo Kristui didybė su mūsų mon pareigoja atitinkamai gyventi ir krikščionybą skleisti. Tod l ir Viešpats savo Kalno pamoksle reikalavo:

Jūs pasaulio šviesa. <...> Taip tešviečia ir jūs šviesa žmoniai akivaizdoje, kad jie matyt gerus jūsų darbus ir šlovint jus Tavo danguje (Mt 5, 14. 16).

Turime tad taip elgtis, kad mūsų elgesys žmoniai širdis mobilizuot, telkt krikščionybei ir jos uždaviniams vykdyti.

ISTORIJS PUSLAPIAI

Ign. [Kazimieras Šapalas]

JAUNOJI KATALIK INTELIGENTIJA KURIA NEPRIKLAUSOM LIETUVOS VALSTYB

(Str. „S j dis, pastoj s keli ateizmui Lietuvoje“, išsp. Nr. 7, t sinys)

Ateitininkų sąjūdis, prasidėjęs 1910 m., per 10 metų išaugino naują katalikų inteligentijos kartą, kuri, po Pirmojo pasaulinio karo išjusi viešojo gyvenimo areną, parodė didelį veiklumą, iniciatyvą ir nemažus organizacinius gebėjimus. Ji tuojuo stovėjo katalikiškų organizacijų priešakyje, gijo pasiūlyti joms visuomenę ir mums vadovauti besikuriančiai Lietuvos valstybei.

Pirmojo pasaulinio karo pabaigą lydėjo dideli ir staigūs pasikeitimai. Revoliucijos banga, kilusi Rusijoje, palietė ir Vakarų Europą. Suiro senosios imperijos ir jų griuvėsiuose mums kurtis naujos nepriklausomos valstybės. Svetimųjų spauda baigėsi ir Lietuvoje. Atsivėrė kelias savarankiškas gyvenimo. Tumo-Vaižganto žodžiais tariant, po ilgos ir kietos žiemos Lietuvoje prasidėjo pavasaris (1, p. 16). Viltis sukurti savą nepriklausomą valstybę išjudino ir uždegė tautą, sužadino jos tokią energiją, kokios ji galbūt nebuvo parodysi per visą savo istoriją. 1918-11-11 buvo sudaryta Lietuvos vyriausybė. Prasidėjo valstybės kūrimo darbas, kur drauge su visa tauta su dideliu užsidegimu ir jaunatviška energija sutraukta visa ateitininkija: moksleiviai, studentai ir vyresnieji.

Laisvą tautai dovanai neduodama. Jai reikia krauju iškovoti. Ne kitoks kelias nepriklausomybei buvo ir lietuvių tautai. Dar nesusipėjus iš

okupacin s valdžios perimti krašto valdym, Lietuv jau verž si nauji okupantai. Paskui besitraukian i vokie i kariuomen iš ryt Lietuv slinko raudonieji daliniai, iš piet tykojo pulti lenk legionieriai, o šiaur je telk si senosios Rusijos ir Vokietijos armij liku iai, vadovaujami P Ber-monto-Avalovo.

Lietuvi tauta savo teritorij tur jo ginklu atsikovoti. raginim su ginklu stoti T vyn s ginti pirmieji atsiliep ateitininkai. Beveik visi vyres-ni j klasi moksleiviai ateitininkai savanoriais iš jo Lietuvos kariuo-men . Marijampol s „Žiburio“ gimnazijos inspektorius kun. A. Šmulkštys savo atsiminimuose raš :

Vien graž vakar - buvo tat 1919 m. sausio m nes - ateitinink pirmininkas prašo leidimo susirinkti ir drauge kvie ia mane b tinai dalyvauti. Nujau iau reikal ... Prasid jo kalbos. Kalb jo berniukai ir mergait s. Kalb jo karštai, kaip tik jaunimas gali kalb ti, kada jis kalba nuoširdžiai. Aš tyl jau.

Galop susirinkimo pirmininkas kreip si mane ir trumpai klau-s : taip ar ne. Reik jo atsakyti, reik jo past m ti tas jaunas karštuo-li širdis varg , pasišventim ir kai kuriuos karst .

- Auka tada brangi, kada ji duodama greit ir be deryb . Jums delsiant gal T vyn apsieis ir be j s , o gal j s pagalba bus pav luota, ir Lietuva jau nebetur s galimumo j s pagalbos šaukti.

- Reiškia - taip? - pirmininkas mane pertraukia.

- Reiškia - taip! - atsakiau.

O, šios valandos niekad neužmiršiu. Visa sal sustojo. „Lietuva, T vyne m s ... “ - vulkanu prasiverž iš vis kr tini . Iš sal s pasipyl jaunimas ir žygiavo gatve, dainuodami „Jau slavai sukilo...“ (2, p. 29).

Savanoriais iš gimnazijos iš jo 153 mokiniai. Berniuk aštuntoje kla-s je buvo atlikti egzaminai, išduoti atestatai ir visi savanoriais iš jo kariuomen . Iš jo ir visa septintoji klas , šeštoje klas je liko vos keli mokiniai.

Moksleivius sek kaimo jaunimas. Iš Marijampol s su moksleiviais išvyko didelis kaimo jaunimo b rys. Juos visus palyd jo didžiul mokslei-vi , miesto ir kaimo žmoni minia. Pav ž ti Vilkaviškio geležinkelio stot išsirikiavo ilga kaimo kinink ilgabriki gurguol . Kaimo moterys ir merginos atsisveikindamos sukrov vežimus savanoriais paaukotus šiltus drabužius, baltinius, pirštines, kojines. Taip 1919 11 19 iš Marijam-pol s buvo išlyd ti pirmieji savanoriai (2, p. 31,33).

Paliko mokykl suolus ir iš jo savanoriais ne tik Marijampol s, bet ir Panev žio, Kauno ir kit gimnazij moksleiviai ateitininkai. Paskui save Jie ved ir kaimo jaunimo savanori b rius. Ateitinink vadas Pranas Dovydaitis „Ateity“ raš :

Ateitinink jaunimas pirmutinis karš iausia energija, joki pavoj ne-paisydamas, šokte šoko rinkti savanori Lietuvos kariuomen . Vieni

dešimtimis ved vyrus Kaun , T vyn s gyn j eiles, kiti patys m si ginkl , o dar treti jo atlikti pavojingiausi žvalgyb (3, p. 3).

Moksleiviai ateitininkai ne tik 1919 m., bet ir v liau, kai tik kildavo didesn gr sm T vynei, palikdavo mokykl suolus ir stodavo kovotoj eiles. 1920 m. lenkai, sulauž Suvalk sutart , m veržtis Lietuv . Iškilu didelis pavojus netekti nepriklausomyb s. Kauno ateitinink kuopoje liko beveik vien mergait s. Berniukai išvyko karo lauk , iš kurio ne visi gr žo. Žuvo gambiausias ir energingiausias kuopos narys, septintos klas s mokinys Vincas Dovydaitis, ateitinink vado brolis. front iš jo daug ateitinink ir iš kit kuop ir visa ateitinink Centro valdyba (4, p. 251).

Pirm j karo mokyklos laid sudar veik vieni ateitininkai. Vien iš Panev žio kuopos 1919-1920 m. karo mokykl baig ir gavo leitenant laipsnius 40 kari n (4, p. 241). Ne kitaip elg si studentai ir vyresnieji ateitininkai. Kurie nebuvo traukti valstybinio aparato organizavim , stojo T vyn s gyn j eiles.

Ateitininkai tur jo ir nemažai auk . Kovoje žuvo: vyresnieji leitenantai - Adomonis ir Stepulionis, leitenantai - Steigiamojo Seimo narys Antanas Matulaitis, Sidaravi ius, Kasperavi ius, Telksnys, R Styra, Kazys Matulaitis, pasižym j lak nai leitenantai - J. Rauba ir J. Kumpis, partizanai V Dovydaitis, J. Ambroševi ius, S. Klimavi ius, bolševik sušaudytas Panev žio kuopos energingas valdybos narys Ignas Vaitiek nas ir daug kit (4, p. 241).

Su ne mažesniu uolumu ateitininkai dalyvavo ir valstyb s k rimu darbe. Vyresni j ateitinink skai ius buvo nedidelis. Baigusi aukšt j moksl buvo vos kelios dešimtys, bet jie pasižym jo idealizmu, iniciatyva, veiklumu ir organizaciniais geb jimais. Iš jusi vidurin moksl ir studijuojan i aukštosiose mokyklose buvo jau daug didesnis b rys. Bet ypa gausios buvo moksleivi ateitinink eil s. Savo kuopas jie tur jo beveik visose Lietuvos vidurini se mokyklose. Ple iantis vidurini mokykl tinklui, did jo moksleivi skai ius, kartu augo ir moksleivi ateitinink skai ius. Moksleiviai ateitininkai buvo neišsenkamas rezervas, iš kurio gausiai pasipildydavo katalik inteligentija. Moksleiviai ir studentai ateitininkai buvo gerai susiorganizav , judr s, veikl s. Jie energingai r m katalikišk organizacij veikim ir katalik veik j vedam politin akcij . Moksleivi , student ir vyresni j ateitinink glaudus ir sutartinis veikimas sudar didel visuomenin j g , kuri sulaik ateizmo žygiavim pirmyn ir neleido jam sigal ti nepriklausomoje Lietuvoje.

Su ateitinink s j džiu susijusi jaunoji katalik inteligentijos karta buvo demokratiškai nusiteikusi ir jautri laiko balsui. Ji nestojo ginti to, kas atgyven , o reikalavo socialini reform , kurios tur jo teisingiau paskirstyti turtus ir pagerinti vargingesni visuomen s sluoksni pad t. Dalis šios kartos veik j visuomeninio darbo patirt buvo gij Rusijoje Pirmojo pasaulinio karo metu, aktyviai dalyvaudami lietuvi visuomeniniame gyvenime

ir stebdami vykstančią revoliuciją. Eiga . vertindami kylančią liaudies masinę ir augantį vaidmenį, energingai mums stiprinti ir plėsti veikimą masinė katalikiškos organizacijos: Krikščionių demokratų partijos, kininkų sąjungos, Lietuvos darbo federacijos, Katalikių moterų draugijos, katalikiško jaunimo pavasarininkų ir kitų organizacijų. Stovdami į priešakyje, jaunieji katalikai veikdami nustatė organizacijoms laiko dvasią atitinkančią kryptį, patraukė lietuvius visuomenės daugumą savo pusėn, ir katalikai mums vadovauti besikuriančiai Lietuvos valstybei.

Kaip Lietuva tvarkysis ir kas jai vadovaus, turėjo išspręsti Steigiamasis Seimas, kuris buvo sušauktas 1920 m. gegužės 15-ąją. Rinkimų akcija buvo labai tempta, karšta, nevenigiant demagogijos ir negailint gražių pažadų. Plačią masę politinis subrendimas buvo menkas. Eiliniam piliečiui nelengva susigaudyti, už ką reikia balsuoti. Stipriai juntamas kaimyninėse valstybėse dar neužgesusi revoliucijų poveikis. Kairiosios lietuvių partijos tikėjosi, kad karo išvarginti gyventojai, revoliucini nuotaiškai veikiami, balsuos už į iškeltus kandidatus, ypač kad negailėjo pažadų ir nevengė aštresnio žodžio katalikų kandidatų atžvilgiu. Katalikų rinkimų akcijai vadovavo krikščionys demokratai. Jie žadėjo vykdyti žemės reformą, vesti 8 valandų darbo dieną ir ginti tikinčią reikalus Seime.

Kairioji partija viltys neišsipildė. Rinkimų dauguma balsus atidavė už krikščionių demokratų bloko kandidatus. Iš 112 Steigiamojo Seimo atstovų krikščionys demokratai turėjo 59, valstiečiai liaudininkai - 28, socialdemokratai - 12, tautininkai mažumos - 11 ir nepartiniai - 2 atstovus (5, p. 569).

Krikščionys demokratai, turėdami Steigiamajame Seime atstovų daugumą, savo rankas paėmė valdžiai ir į išlaikė 6-erius metus (1920 05 15-1926 06 02). Ketverius metus valdė sudarę koaliciją su kairioji partija valstiečiais liaudininkais, o paskui - vieni (6, p. 131).

Nuo 1920 iki 1926 metų svarbiausias vaidmuo valstybės valdyme teko krikščionims demokratams, kuri priešakyje buvo vienas pirmųjų ateitininkų - kun. Mykolas Krupavičius, tvirtų principų, nepalaužiamos valios, didelių organizacinių gabumų, energingas veikėjas ir valstybės vyras; jo žodis daugelį mums sprendžiant svarbiausius valstybės reikalus. Valstybės prezidentu buvo išrinktas ateitininkų sąjūdžio dalyvis *Aleksandras Stulginskis*.

Sunkiausia valstybės valdymo našta dabar teko ateitininkų sąjūdžio išsaugintiems jauniems katalikų veikėjams. Valdžiai per mėnesį, kai nuo pirmos Lietuvos vyriausybės sudarymo buvo praėjusios pusė metų. Prieš akis buvo dideli, sunkūs ir labai atsakingi valstybės krizės darbai. Krikščionys demokratai per mėnesį ir per 6-erius valdymo metus padarė, buvus valstybės prezidentas A. Stulginskis 1926 06 02, perduodamas valdžiai naujai išrinktam III Seimui, taip apibūdino:

Lietuvos valstybės padėtis, pradėjus valdyti krikščionims demokratams, buvo embrionaliniame stovyje. Šalies viduje tvarkos nebuvo. Viešpatavo chaosas, visur griuvę siai, skurdas žmonėms ir

valstyb s iždo, daug anarchijos ir pakrikimo. Be to, dar vairi grupi m ginimai sukelti s myšius ir sukilimus kit , mums priešing valstybi naudai. Nepaisant vis šit sunkum , kurie ne vienam rod si nenugalimi, krikš ionims demokratams ir kitiems tautiška i nusiteikusiems pavyko suorganizuoti visuomen , sustiprinti dvasin atsparum ir išgelb ti Lietuv iš pavojaus nustoti nepriklausomyb s. Lietuvos tvarkym buvo d ta tiek darbo ir žmoni meil s, kad n viena kita tauta, dirbdama tokiomis s lygomis, per tok trump laik ne steng ir ne stengs pasiekti savo tautai tiek laim jim , tiek jai gero padaryti, tiek j sutvarkyti ir sustiprinti (7, p. 76).

Iš ties padaryta labai daug. Buvo apginta valstyb ir gautas iš kit šali Lietuvos nepriklausomyb s pripažinimas. Gr žintas Klaip dos kraštas Lietuvai. Sutvarkytas valstyb s administracinis aparatas ir viduje vesta tvarka. Atkurtas karo metu sugriautas krašto kis, vesta sava pastovi valiuta litas, išmok tos užsienio ir vidaus skolos, nustatytas tvirtas valstyb s ekonominis režimas, išlaikant aktyv užsienio prekybos balans ir vykdant valstyb s biudžet be deficito. Atlikta žem s reforma ir bežemiams bei mažžemiams išdalyta 418 000 ha dvar žem s. Sukurtas platus pradžios, vidurini ir specialij mokykl tinklas, steigtas Universitetas, Žem s kio akademija, vestas socialinis draudimas, steigtos ligonik kasos, atidaryta nemažai ligonini . Aptvarkyti karo metu apleisti geležinkeliai, plentai. Nutiesta nauja Kazl R dos-Šeštok geležinkelio linija. Priimta demokratin konstitucija, nustatanti parlamentin valstyb s santvark , pripaž stanti vis pilie i lygyb bei prigimtinis žmogaus teises (6). Buvo baigtas valstyb s k rimo darbas. Iškovota teis egzistuoti tarp kit valstybi , užmezgti diplomatiniai ir ekonominiai santykiai su kitomis šalimis. Pad ti ekonominiai, socialiniai bei teisiniai valstyb s pagrindai ir vesta tvarka viduje sudar visas s lygas toliau valstybei stipr ti, pl sti švietim ir kelti tautos kult r . Naujai išrinktas valstyb s prezidentas *Kazys Grinius*, 1926 06 07 prad damas eiti prezidento pareigas, pasak vieno trokšt s: *kad jam vadovaujant pavykt Lietuvai padaryti tiek gero, kiek yra padar katalikai* (7, p. 77).

Parlamentin je santvarkoje yra prasta, kad ilgiau valdžioje pabuvusias partijas pakei ia opozicin s partijos. Taip atsitiko ir krikš ionims demokratams. Per rinkimus 1926 m. netek atstov daugumos, valdži perdav opozicijoje buvusioms valstie i liaudinink ir socialdemokrat partijoms. Bet jos valdži geb jo išlaikyti tik 6 m nesius. 1926 12 17 karinink suorganizuotas perversmas juos nušalino ir valdži perdav tautinink partijai. Tautininkai tur jo maž visuomen s pritarim , Steigiam j Seim , I ir II Seimus nepateko n vienas j atstovas, III Seime jie tetur jo 3 atstovus. Bet atsik parlamentinio valdymo b do ved autoritarin -diktat rin režim ir valdži savo rankose išlaik iki 1940 m. birželio 15-osios.

Nepriklausomos Lietuvos valstybė sukurta bendromis visos tautos pastangomis. Bet jaunosios katalikų veiklės kartos, kuri sudarė daugiausia ateitininkai, valstybės kūrimo vaidmuo buvo toks reikšmingas, jog kai kas net kelia klausimą, ar būt susikūrusi nepriklausoma Lietuvos valstybė, jeigu 1910 m. nebūt kilęs ateitininkų sąjūdis. Kaip būtų buvę, tikrai pasakyti negalime, galime tik spėti. Bet nuo to laikotarpio praslinkus 50 metų, jau aiškiai matyti, kad valstybės kūrimosi metais jaunieji katalikų veikėjai Lietuvai vedę geru keliu ir daug jai patarnavo. Stovdami valstybės priešakyje, jie subūrė visas pozityvias tautos jėgas, valstybės kūrimo darbui traukė visus Tėvynės mylinčius tautiečius, nepaisant jų ideologinio nusistatymo. Seimuose turėdami atstovų daugumą, galėjo valdyti vienį, bet jie nesilaikė siauros partinės politikos, o žiūrėjo bendrą tautos reikalą. Sudarė koaliciją su valstiejišiais liaudininkais, valstybės kūrimo darbui jie traukė ir kairiąją pažiūrą žmones. Krikščionių demokratų valdymo metu ministrais pirmininkais buvo Kazys Grinius (1926-06-07-12-17 valstybės prezidentas), Ernestas Galvanauskas, ministrais Rapolas Skėpitis, Jonas Aleksa, K. Žalkauskas ir kiti kairiąją pažiūrą veikėjai.

Visai kitokio nusistatymo laikais ir skirtingais keliais į kairiąją pažiūrą partijos ir joms pritariantis jaunimas. Mokslininkas jaunimas, kuris bėrėsi apie „Aušrinę“, iš pradžių buvo žadėjęs eiti Lietuvos keliu, bet tik keli tuojau pametė. 1917 m. iš savo principų išbraukė tautybą ir sirašė individualizmą bei socializmą, pirmuosius aušrininkus apšaukė liberalais ir reakcijos rėmėjais (9, p. 6), nuėjo svetimais rusų kairiąją socialistų revoliucionierių rodomais keliais. Kita kairiąją pažiūrą moksleivių dalis, nutraukusi ryšius su „Aušrine“, pasivadino *visuomenininkais*, Markso ir Lenino mokslininkų padėjo savo ideologijos pagrindą, susirišo su rusų bolševikais ir kovojo už sovietų valdžią, priešindamiesi nepriklausomos Lietuvos valstybės sukūrimui. Jaunoji aušrininkų kartą daugiau žiūrėjo Maskvą ir koneveikė nepriklausomą Lietuvą.

Kairiosios lietuvių partijos kurį laiką užėmė svyruojančią poziciją, aiškiai nepasisakydamos Lietuvos ateities klausimu. 1917 m. Rusijos Lietuvių seime priėmus nutarimą siekti Lietuvos nepriklausomybės, visos kairiosios partijos (*Santara*, socialistai liaudininkai, socialdemokratai), nesutikdamos su šiuo nutarimu, pasitraukė iš Seimo (6, p. 30). Tik vėliau santarė, dalis socialistų liaudininkų ir socialdemokratų, matydami Rusijoje vykstantį terorą ir chaosą, mėrė remti nepriklausomos valstybės kūrimą. Kairieji socialistai liaudininkai ir kairieji socialdemokratai (bolševikai) įėjo su Rusijos bolševikų partija ir kovojo už sovietų valdžios kūrimą Lietuvoje. Tik katalikai ir tautininkai (*Pažangos* partija) nesvyruodami stovėjo už nepriklausomos Lietuvos kūrimą.

Kairiąją pažiūrą veikėjai iš rusų mokyklos buvo išsinešę didelę neapykantą religijai bei Bažnyčiai ir bendro darbo drauge su katalikais dirbti

nenor jo. Kai 1917 m. susirinko Rusijos Lietuvi seimas, socialistai liaudininkai ir socialdemokratai pirmiausia pareikalavo, kad katalik atstovai nedalyvaut Seimo prezidiume (6, p. 30), ir d l to krikš ioni demokrat partijos atstovas Vytautas Endziulaitis iš Seimo prezidiumo tur jo pasitraukti. Sudarant pirm j Lietuvos vyriausyb , *Santaros* atstovai Petras Leonas ir Vladas Stašinskas nesutiko eiti vyriausyb , jei joje dalyvaus kunigas (6, p. 65).

Kairi j partij neapykanta religijai buvo didesn negu meil Lietuvai. Dr. Juozas Purickis raš , kad kio, vidaus ir užsienio politikos klausimais tarp krikš ioni demokrat ir kairi j partij skirtumo beveik nebuvo, skyr si tik j religin s paži ros. Bet valstie iai liaudininkai ir socialdemokratai 1926 m., netur dami atstov daugumos, siekdami paimti valdži savo rankas, koalicij sudar ne su krikš ionimis demokratais, o su vokie i ir lenk atstovais, kuriems Lietuvos reikalai mažai r p jo, nes vieni ži r jo Berlyn , o kiti Varšuv . Pa m valdži , tuoju j nukreip prieš katalikus. Atsiskak pripažinti sudaryt Lietuvos bažnytin provincij , naujai steigtas Lietuvos vyskupijas, at m valstyb s pašalp katalik mokykloms (6, p. 138). Kairiosios partijos, laikydamosi siauro partiškumo, nesisteng suburti vis tautos j g bendr valstyb s k rimo darb , tod l negal jo vadovauti besikurian iai Lietuvos valstybei. 1926 m. jie pa m valdži , kai sunkiausi valstyb s k rimo darbai jau buvo atlikti, kai krašto kis buvo atkurtas ir viduje buvo vesta tvarka, ta iau valdži tepaj g išlaikyti 6 m nesius.

Svarbiausia j ga, sub rusi lietuvi taut bendram valstyb s k rimo darbui, buvo ne kairi j paži r veik jai, bet jaunoji katalik inteligentija. Visuomeninio veikimo arenoje jaunai katalik inteligentijai teko susiremti ne tik su kairi j paži r žmon mis, bet ir su dalimi vyresniosios kartos katalik veik j . Vyresni j katalik inteligentijos kart sudar beveik vien kunigai. Dalis j laik si konservatyvi paži r , ne visai teisingai vertino pokario meto pad t ir visuomen je vyraujan ias nuotai kas. Jie skeptiškai ži r jo reformas, kurias buvo rengiamasi vykdyti Lietuvoje. Ypa jiems nepatiko žem s reforma, kuri savo program buvo siraš krikš ionys demokratai. Žemai i vyskupijos Bud jimo taryba ir Kauno miesto kunig susirinkimas, sušauktas 1919 01 13 Kaune, pasmerk krikš ioni demokrat nutarim atlikti žem s reform (7, p. 50). Lenk dvarinink inspiruojamas, žem s reform sulaukyti iš dalies dar žygi ir apaštalinis vizitatorius Lietuvoje Antonijus Dzekinis (*Antonio Zecchini*). Energingiausias žem s reformos gyn jas buvo krikš ioni demokrat partijos pirmininkas kun. Mykolas Krupavi ius. Jis buvo pavaldus Sein vyskupui Antanui Karosui. Pastarajam buvo daromas spaudimas, kad jis kun. M. Krupavi i iš Kauno atšaukt ir paveikt j pasitraukti iš visuomeninio gyvenimo, bet vysk. Karosas to daryti nesi m .

Kai kurie vyresniosios kartos dvasininkai priešinosi žemės reformai. Bet nemažai žymi katalik autoritetai, kaip arkivysk. Jurgis Matulaitis-Matulevičius, prof. kun. Pranciškus Bysas, išsimokslinęs teologas ir sociologas kun. S. Šultis ir daug kitų, įrašyti (10, p. 98).

Krikščionys demokratai nepasidavė spaudimui ir žemės reformos neatsisakė. Jos atsisakydami būtų padarę nepataisomą klaidą ir rinkimams Steigiamajam Seimui nebūtų laimėję. Kairieji, paėmę valdžią, būtų nukreipę prieš katalikus. Kad rinkimai būtų buvę pralaimėti, rodė tautininkai, į partiją laikęsi konservatyvi pažiūra ir žemės reformos neakcentavę. Nors jos eilėse buvo žymūs lietuviai veikėjai - Antanas Smetona, Martynas Ysa, Augustinas Voldemaras, Liudas Noreika, - į rinkimuose rinkęsi konservatyvi pažiūra kunigai, bet ji neturėjo vieną atstovą Steigiamajame Seime. Krikščionių demokratų energingai ginama žemės reforma patraukė rinkėjus ir nulėmė laimėjimą.

Nepriklausoma valstybė, kuriai sukurti dvasininkija ir jaunoji katalikų inteligentija negailėjo jėgų, buvo išganymas lietuvių tautai. Nors savarankiška Lietuvos valstybė gyvavo tik 22 metus, bet per tą laiką tiek daug pasiekė, tiek daug išaugino vairių specialistų - aukštos kvalifikacijos inteligentijos, taip sustiprino lietuvių tautą, kad ji ir savarankiškumo netekusi apgynė ir savo rankose išlaikė daug svarbių pozicijų, turinčių nepaprastai didelę reikšmę tautos gyvastingumui išlaikyti. Jeigu 1919 m. būtų sitvirtinusi Lietuvoje tarybų valdžia, šiandien lietuvių tauta daug ko neturėtų, ką turi dabar.

1919 02 27 Lietuva buvo sujungta su Baltarusija ir sudaryta Lietuvos-Baltarusijos tarybų vyriausybė (11, p. 60). Sujungtoje valstybėje lietuviai sudarė mažumą. Lietuvių inteligentija tuomet dar buvo negausi. Ji būtų buvusi dar labiau sumažinta, nes, kaip buržuazijos gynėjai ir liaudies priešai, būtų buvę sunaikinti kunigai ir žymi dalis tautinio nusistatymo pasaulietinės inteligentijos. Lietuvos miestuose gyveno daugiausia kitautaliai. Net Kaune tuo metu buvo mažiau negu 10% lietuvių. Valstybės staigose vietose būtų užėmę iš kitur atsikėlę kitautaliai. Mokyklose ir staigose, kaip ir kitose sovietinėse respublikose, būtų sigaljusius rusų kalba. Jaunoji karta, auklėjama proletarinio internacionalizmo ir sovietinio patriotizmo dvasia, visur susidurdama daugiausia su rusų kalba, kažin ar būtų benorėjusius kalbėti lietuviškai. Juozo Tumo-Vaižganto, Vinco Mickevičiaus-Krivės, Antano Vienuolio, Vinco Mykolaičio-Putino, Balio Sruogos ir kitų rašytojų kūriniai neturtint lietuvių literatūros. Daug ko būtų netekę ir daug ko neturėtų dabar turime. Lietuva, sukūrusi savąją valstybę, tuojau susitvarkė, atkūrė ir stoji normalaus gyvenimo vėžes, išvengdama sovietų valstybės ilgai užsitęsios suirutės, pilietinio karo, teroro, bado, trėmimų ir Stalino kulto aukų. Savarankiška Lietuvos valstybė sudarė lietuvių tautai ramias sąlygas tvarkytis, augti ir stiprėti.

Ateitininkija negail jo nei auk savo T vynei ginti, nei energijos nepriklausomai valstybei kurti. Taip pat neužmiršo ir kit pareig savo tautai: gaivinti jos religin dvasi, brandinti kult r, skatinti tautos aktyvum, kad, gyvendama pavojojunge geografin je aplinkoje, kur kaimynai tik laukia palankios progos Lietuv užgrobti, spar iai pakilt ir deramai pasirengt naujiems galimiems pavojams sutikti. Vienas iš ateitininkijos vad prof. Kazys Pakštas 1928 m. raš :

Turime savo T vyn paversti kult ros tvirtove, o savo taut - atspariausiu organizmu. Jei taip pasiruošusi taut apnikt kada nedoras gausingas priešas ir net sugriaut nepriklausomyb s r - mus, tai m s kova už tautos gyvyb dar neb t pralaim ta. Duls grumtyni aidas eit skradžiai žem ir visas pasaulis matyt, kaip seniausioji arij gimin grumiasi d l laisv s ir gyvyb s. Ir ši kova baigt si Dovydo pergale ir tikint ji visus, kad tuš ias yra darbas pavergti taut, jei jos laisv ginkluota protu, mokslu, dora ir galingu noru gyventi.

Jei tauta bus gyva ir stipri, tai ir vergijon patekusi ji niekada nenustos buvusi rimta ir tikra kandidat nepriklausomas valstybes (12, p. 358).

Ta linkme veikdama ateitininkija parod daug iniciatyvos, k rybinio užsidegimo ir atliko nemažus darbus.

(T sinys kitame numeryje)

LITERAT RA

1. Vaižgantas. *Pragiedruliai*. T. 1. 1941.
2. A. Šmulkštys. *Mano atsiminimai*. (Rankraštis). 1937.
3. *Ateitis*. 1921. Mr. 1-3.
4. *Ateitis*. 1920.
5. *Lietuvos istorija* (Red. A. Šapoka). 1936.
6. *Pirmasis nepriklausomyb s dešimtmetis*. 1930.
7. Jz. *Prelatas Mykolas Krupavi ius*. (Rankraš io teis mis). 1971.
8. J. Girnius. *Pranas Dovydaitis*. ikaga. 1975.
9. *Aušrin*. 1920. Nr. 1-2.
10. *Krikš ionis demokratas*. 1927. IMr. 3, 4, 5.
11. *Lietuvos istorija*. Vilnius, 1965. T. 3.
12. *Židinys*. 1928. T. 7.

Loreta [Loreta Užemeckait]

ATEINA LAIKAS

Ateina laikas, kai nunok saul j varpos linksta,
kai, kažkada šypsoj m lynai, linai rov j laukia,
kai šakos obel gera našta nusvyra,
kai žmogui, einan iam pav jui ir prieš v j,
saul ir nyki tams ,

rankas kaip du pauš' ius,
 kaip du suskilusius nuo darbo skaudulius,
 pakelt švies paskutin kart leista.

Ateina laikas...

Ateina laikas, kai pagelt lapai krinta,
 ir tyliai šnara ilges paberdami.

Sugr žta žem n, nes iš jos gelmi at jo.

Ir tau, žmogau, jau laikas,
 kai plaukai baltai pražysta,
 ateina laikas gr žti...

Viskam ateina savas laikas...

Ateina laikas, kai vaikai užauga,
 b gijoj pievomis, sužaid savo žaidimus,
 išeina. Parneša g li dar namus.

Augina saul s spindulius delnuos
 ir ugn , kurioj pats laikas degint
 vergiškuosius tautos pan ius ir degint meil
 ir keli kryžkeliuos ieškot
 tik vienos rankos, per tams ištiestos...

Ateina laikas...

ASMENYB S UGDYMAS

K. [Felicitija Kasputyt]

TIK JIMAS IR ASMENYB

Tik jimo poveikis asmenyb s ugdymui yra neišmatuojamai didelis. Meil s ir pasiaukojimo aktai, didvyriškumo žygiai, gerumo proveržiai dažniausiai yra kv pti tik jimo. Kai mes kalbame apie didelius meil s ir pasiaukojimo poelgius, tur tume nuodugniau žvelgti t poelgi priežastis. *Kada giliau paieškosi gerumo ištak , visada suprasi, kad tasai gerumas yra atneštas tik jimo per kelet gentkar i ,* - sako istorikas Sen Bevas. Už karžygiško gerumo poelgius mes visada esame skolingi tvirtam u nuoširdžiam tik jimui. Didžiosios asmenyb s atram , stipryb , vilt ir džiaugsm dažniausiai rasdavo tik jime.

Religija - tai ne ekonomini j g produktas, o žmogaus gelmi šauk-smas (F. J.), j liudija ne tik krikš ioni katedros, bet ir budist šventyklos. Apie j kalba ne tik Šventasis Raštas, bet ir tibetie i *Mirusi j knyga*. Ja gyvena ne tik m s laik vakarietis, bet ir ugnies amžiaus neandertalie-tis. Religija veržiasi iš žmogaus dvasios gelmi .

Visos tautos, visa žmoni šeima anks iau už visus kitus pažinimus turi Dievo pažinim (Ciceronas).

Istorikai teigia, kad n viena iš didesni žmoniijos rasi nepriklaus ateizmui.

Pasaulis be Dievo - tai nužmogint žmoni pasaulis (F. J.).

Kai žmogus atmeta Diev , jam telieka tik neb tis ir blogis (Nikolajus Berdiajevas).

Kai tik jimo šviesa užg sta, tada tamsumos apgaubia pasaul (Oskaras Milašius).

Matome, jog m s gyvenime yra daug pikto, skriaud , niekšybi , daug neteisybi ir melagys i . Žmon s darosi vis brutalesni ir šiurkštesni. Vis labiau žeidin ja vienas kit , vis daugiau padaro pikto vienas kitam. Vis mažiau motiniškumo turi m s motinos, vis mažiau t viškumo - t vai. Vis mažiau nam ...

Išties priek sustirusias rankas, mes einame pirmyn apgraibomis, netvirtu žingsniu. Susiduriame su tokiais pat neregiais, atsitrenkiame daiktus, sienas, klaidžiojame šaligatvi labirintuose, klaidinami apgauling bals , klumpame ant akmen , brendame per balas - dreb dami iš baim s ir šal io, nesaug s, li dni ir nusimin (M. Malinskis).

Mes žinome viso to tikr j priežast . Žodžiu mes noriu nusakyti t daugum , kuri paž sta bei objektyvuoja tik jimo gali ir koncentruojasi dvasin b t . Tik jimo poveikyje šveln ja papro iai, tobul ja meil s jausmai, gerumas tampa neatskiriama gyvenimo b tinybe.

Istorikas Ipolitas Tenas raš :

Krikš ionyb yra milijon žmoni dvasinis pradas. Ji tarsi suteikia sparnus. Kai valstyb s netenka t sparn , papro i moral smunka.

Norint išspr sti gyvenimo ir asmenyb s problemas, reikia gyventi pagal dvasi . Dvasia yra vidinio gyvenimo pilnatv . Gyventi pagal dvasi , reiškia gyventi pagal krikš ionyb s principus. Jie padeda koncentruotis dvasin gyvenim , išsaugoti kilni savo egzistencijos prasm ir atliepia pat šven iausi troškim .

Jeigu aš neb iau katalikas iš sitikinimo, tai nor iau juo tapti tod l, idant tur iau platform , ant kurios stovint galima aiškiai matyti, kokios beprasmiškos ir praž tingos yra ši dien id jos (Polis Burž).

Krikš ionyb išsiskiria iš kit religij tuo, kad ji duoda žmonijai nauj gyvenim . Ji nesuformuoja naujo žmogaus, bet j sukuria. Kristus yra ne mitinis, o istorinis Promet jas. Jis atneš žmonijai ne žem s ugn , kuri užg sta, bet neg stan i dievišk Ugn .

Krikš ioniškasis tik jimas yra dinamin j ga. Krikš ionyb skelbia, kad visi žmon s yra Dievo vaikai, tuo patikindama, kad žmogus gali pakilti iki dieviškumo. Krikš ionyb garantuoja amžin gyvenim , tuo paguosdama kiekvien , kurio j gos nyksta ir silpsta. Krikš ionyb veda žmog Kristaus šviesos spindes . Ji suveda su tokiais žmon mis, kaip Nikodemas, Petras, Magdalena, paklyd lis s nus, gailestingasis Samarietis.

Juo gilesnis tik jimas, juo labiau išauga dvasin s galios. Juo giliau žmogaus šird siskverbia dieviškasis mokslas, juo žmogus darosi geresnis ir humaniškesnis. Radikal pasikeitim žmoguje vykdo Dievas. Žmogus juo labiau sudievišk ja, juo labiau jis sužmog ja.

Nužudydami žmoguje Diev , mes kartu nužudome ir žmog (Fiodoras Dostojevskis).

Tod l visi tie, kurie nori sunaikinti tik jim , s moningai ar nes moningai siekia nužmog jimo. *Dievui mirus, naktis darosi tamsesn , o Dievo kapas atsiveria nesibaigian ia praraja (Frydrichas Ny)*.

Pasaulis be Dievo - tai ni rus ir tamsus pasaulis. *Be Dievo tuš ia ir nyku,* - skundžiasi Vincas Mykolaitis-Putinas. Tod l b na sta iai juokinga, kai girdi kok nors „oratori “ su brav rišku pasitik jimu rodin jant , jog tik jimas es s žmoni tamsumo ir vergiškumo žym . Tiek daug pas mus „veik j “, kurie imasi kalb ti apie religij , visiškai jos nepažindami, jie neturi n mažiausios nuovokos, kas yra religinis jausmas ir kokia jo prigimtis. Jie nesupranta tikin io žmogaus vidinio gyvenimo.

Reikia b ti menkapro iui, kad dr stum iškelti netikejim virš tik jimo, - sako rašytojas ir istorikas Šarlis Ogiustenas Sen Bevas. Jis teigia, kad tie, kurie niekina tik jim ir neigia Diev , dažniausiai yra menko proto bei intelekto ir negili jausm . Tuos žodžius patvirtina m s ateist „veikla“ ir kalbos. J žodžiuose nerasi nei gilios minties, nei mokslin s tiesos, juose niekada nepasigirsta širdies gaida. J žodžiai ir darbai liudija, kad jie yra pasirink laikinum , paviršutiniškas linksmybes, beprasmyb ir neb t. Tuo tarpu tikintieji visada renkasi pla ius dvasios horizontus, didži j prasm .

Be tik jimo aš b iau tik keleivis, paklyd s nakties tamsoje ir nežin s kur eiti, - sako pranc z rašytojas . M. Francis ir maldauja Visagal, kad suteikt gil ir nepalaužiam tik jim .

Gal vert t siklausyti, k sako žymiausi mokslininkai, rašytojai, filosofai ir psichologai:

Žmogiškos prasm s problem galima išspr sti tik atsigr žus krikš-ionišk j humanizm arba krikš ionyb , kuri yra viršžmogiška. Tokioje krikš ionyb je kiekvienas žmogus pagaliau supras, kad visada ir visur galima ne tik tarnauti, bet ir myl ti Visat , kupin meil s savo evoliucijos kelyje (Tejaras de Šardenas).

Yra daug religij , kurios savo nuoširdumu patraukia milijonus tikin i j . Ta iau vis j priekyje krikš ionyb . Jos istorija ir doktrinos surašytos nuostabioje knygoje, kuri vadiname Biblija. Toji knyga pasakoja, kad visos istorijos centras yra Dievas. Kur tik žvelgiu, visur matau Dievo didyb (Polis Klodelis).

Visa gamta kalba apie J . Tik reikia atidžiai siklausyti:

Myl jau kalnus, j ras ir gr del gelsvo sm lio, ta iau visur, visur ilg jausi Tav s (Leonardas Andriekus).

Dievo man nereikia tik ti, aš J visur matau (Žanas Anri Fabras).

Tiktai tik jimas Aukš iausia B tybe duoda mums j gos nagrin - ti gyvenimo paslaptis (Guljelmas Markoms).

Pastaruoju metu daug kalbama apie Šarden . Tasai mokslininkas savo krikštonišką viziją pynė evoliucijos idėja . Jis mokslininkai rodo, kad žmonija per kultūrą ir meilę gali tobulinti pasaulį ir tapti paties.

Mano vienintelis tikslas - gyventi logiškai gyvenime , b tent koncentruotis didžiąją pasaulio vilt . Tos vilties pagrindą sudaro besivystanti žmonijos vienijimasis Kristuje (Tejaras de Šardenas).

Širdies liepsna tik Jam sižiebė (Raineris Marija Rilke).

Esu krikštoniškas tik dėl to, kad jaučiau, jog žmogaus gyvenimas negali remtis neiviltimi, tušiais samprotavimais, lengvabūdiškumu nerpestingumu. Aš jaučiau, kad gyvenimas turi remtis kuo kitu (G. Tibo).

Tu, Viešpatie, suk rei mane sau ir tol nenurims mano širdis, kol neatsils s Tavyje (šv. Augustinas).

Kaip tik dėl to, kad daug mums jau ir tyrinėjau - aš tvirtai tikiu (Lujis Pasteras).

Tik jimas stebuklus daro. Ir mes tikim didžiąją stebuklą - Dievo žodį . Jis iš amžių eina amžius . Didis, šventas! Ir gyvybė neša žmogui ir tautai, laisvą širdį; taiką ir teisybę - žemei (B. b.).

Visos jautrios ir didelės polinkiškos sielos, trokštančios sukurti asmenybę ir gyventi vertingą gyvenimą, veržiasi ties . Tik jimas yra tvirtiausias susijęs su Tiesa . Dievas yra Tiesa . Kas ieško tiesos, tas ieško Dievo . Kas atsisako Dievo, tas atsisako ir tiesos .

Skaitydami didžiąją mokslininko biografijas, matome, kad jie visi ieškojo visiškos tiesos . Jie neapsiribojo sausais fizikos ar chemijos duomenimis . Aš ieškau to, kas tikrai patiesina gyvenimą , kad gyvenimas nebūt beprasmiškas ir žiaurus . Man reikia protinio džiaugsmo, man reikia tikrumo, šviesos, gyvenimo taisyklės, pagrįstos neabejotina tiesa (Raisa Mariten).

Kas veržiasi prieš tiesos, tas ją suranda . Jeigu darai visa, ką gali, Dievas suteikia savo malonumą .

Tiesa mūsų laikais taip aptemdyta ir melas taip sigalįs, jog tik mylintis tiesą gali ją pažinti (Lujis Pasteras).

Tau priklauso l kvapai ir radijas, bet tu neturi tiesos . Todėl visi tie l kvapai ir radijas neturi jokios reikšmės (Antuanas de sent Egziuperi).

Norint sukurti iš savęs asmenybę , reikia visomis širdies galiomis veržtis prieš tiesos . Tai jau nelengva siekti tiesos n dien . Dabar peršamos tik vienadienis teisybės , aukščiau pakop iškeliamas pragmatizmas , o visur viešpatauja melas . N dienis žmogus taip susirpinęs savo gerove, tarnyba, patogiai kade, kad nedrįsta netgi pagalvoti apie tiesą . Kaipgi iššilt nam išėsi ieškoti tiesos tamsi nakt , kur teks susidurti su dideliais nepatogumais, skausmu, o gal net ir su mirtimi!

B t gera, kad tas šiuolaikinis *bonvivanas* išdr st prisipažinti bent sau, kad jis t ra papras iausia vidutinyb , nepaj gianti atsitraukti nuo savo dži ir pakilti prie žmoniškumo, kad jis yra melagis, apgaudin jantis save ir kitus.

jeigu žmogus panaudoja kitus tam, kad apsaugot save,
jeigu trypia konkurentus, kad pagerint savo paties s km ,

jeigu visomis j gomis ir didžiausiomis pastangomis kaupia daiktus, - tokiam bus sunku aukotis, atleisti, pasitik ti, myl ti, nes tokia meil jam reikšt žingsn tams . Tai b t rizika, kad jam gal reik s pažeminti save, sunaikinti save, priart ti prie mirties...

Poetas Jevgenijus Jevtušenka pataria:

Palik linksmyb tuš i -

Palik ramyb , šilum , namus.

Ta iau kalb k nors trejet minu i

vardan tiesos... Po to tegul užmuš!

Tiesa visada laimi, nes teisingumas yra amžinas, jeigu tik mes neišduodame jo ir tarnaujame jam. Tik jimas yra susij s su meile, su tuo didžiuoju gerumu, kuris iškelia iki dieviškumo. Kristus kalb jo meil s kalba. Jis guod vargdienius, ramino ken ian ius, laimino geruosius ir gailėstinguosius. *Myl kite vienas kit -* tai raginimas pakilti prie aukštesn s meil s, kuri apšvie ia prot , ištyrina jausmus, atskleidžia ties . Tai tarsi kibirkšt l šventos ugnies, kuri atneša žem angelai. Iš jos trykšta versm s, kurios užlieja vulgar vidutiniškum ir menkus kasdienius r - pes ius. Jeigu žmogus yra piktas, meil j padaro ger ; jeigu jis savimeilis, meil daro j pasiaukojant ; jeigu jis yra apsileid s, meil j padaro strop ; jeigu jis yra li dnas, meil atneša jam džiaugsm ; jeigu jis yra susir pin s, meil jam duoda suraminim . Meil s poveikis išugdo tikrai humanišk žmog . Kad ir kokiose aplinkyb se j sutiktum, pažinsi iš elgesio ir kalbos, iš sant rumo ir rimties, iš meil s ir džiaugsmo, iš dr sos ir išdidumo, iš pasitik jimo ir vilties. Tejaras de Šardenas teigia, kad tobul jimas ir pažanga priklauso nuo meil s.

Kristus pasak , kad Jis yra *Kelias, Tiesa ir Gyvenimas*. Jeigu su meile ir pasitik jimu siklausome tuos dieviškus žodžius, surandame keli , vedant dvasines aukštumas. Tas, kas savo gyvenim formuoja pagal krikš ionyb s principus, tikrai tampa išskirtine asmenybe. Niekada nepaklysta kelion je tas, kas savo žvilgsn kreipia did j Mokytoj , žinant tiesiausi ir papras iausi keli .

Kristus moko, kaip reikia gyventi, kad teiktum laim kitiems ir pats b tum laimingas. Jis padeda pasiekti žmogišk j pilnatv - išugdyti asmenyb . Šiame nevirties apimtame pasaulyje tik šis dieviškas mokslas šali pad ti. Tik juo galime laim ti save. Tik jis gali pad ti atlaikyti susvetim jusio pasaulio svor .

Dangaus palaima yra pažad ta tiems, kurie trokšta ir siekia tiesos. Jiems taip pat pažad ta ir vidin s ramyb s džiaugsmas. B ti Dievo vaikais, Jo dieviškos meil s k riniais - tai tikroji palaima. Reikia tik atsi-klaup ti ir iš visos širdies paprašyti: *Viešpatie, pasigail k man s. Suteik, kad prareg iau!* Tada Kristus tikrai atsakys: *Teb nie, kaip trokšti.*

Ir tada žmogus išvys pasaul , nutviekst Dievo šviesos. Tai gražus ir palaimingas pasaulis. ia viskas matuojama dieviškumo mastu. Netgi ma-žiausias troškimas, prareg ti formuoja tolesn veikl . Kiekvienas pasiryži-mas siekti amžinosios tiesos yra tarsi nauja kolona asmenyb s statyboje.

VEIDAI IR ATGARSIAI

J. M-tis [Jonas Ambraziejus]

KALBOS REIKŠM

(Iš dienoraš io)

Pakalb kime apie kalbos reikšm nutaut jimo ir dvasinio atgimimo procesuose. Kai kas link s manyti, jog kalbos reikšm tautos egzistencijai pervertinama. Toks poži ris paprastai argumentuojamas nepriklausom Afrikos šali politini veik j pavyzdžiais. Sangoras, pavyzdžiui, yra pran-c ziškai rašantis poetas, gimt j kalb mokantis daug blogiau, ta iau tai jam nesutrukd dalyvauti kovoje už Senegalo nepriklausomyb ir tapti jo prezidentu. Taip pat ir daugelis kit Afrikos šali vadov angliškai, pran-c ziškai kalba kur kas geriau negu gimtuoju dialektu, nors j patriotizmu negalima abejoti. Tai tiesa. Ta iau tik konkre iomis Afrikos s lygomis. Angl , pranc z kalbos Afrikoje dabar atlieka tok vaidmen , kaip lotyn kalba kadaise Europoje. Dabartin s Afrikos problemos daugeliu aspekt panašios Viduramži Europos problemas. Kaip tada, n ra nacionalini literat r , kaip tada, tas pats atotr kis tarp didžiul s beraš i mas s ir apsišvietusi j elito. Kaip pavyzdys taip pat iškeliami Amerikos airiai, kurie, dažniausiai užmirš savo gimt j kalb , vis d lto didžiuodamiesi vadina save airiais. Taigi afrikie iams, airiams, žydams gimtoji kalba gal-b t neturi lemiamos reikšm s j nacionalumui.

Koki reikšm lietuvi kalba turi mums, lietuviams? Ar jos praradimas reiškia ir priklausomumo lietuvi tautai praradim ? Visos tautos mastu lietuvi kalbos reikšm lietuvybei mums negali kelti joki abejoni . Tautinis atgimimas pas mus - kova d l savo kalbos ir raštijos. Tautin atgimim visada lyd davo ir gr žimas prie gimtosios kalbos. Tai vaizdžiai iliustruoja daugelio žymi m s tautos žmoni biografijos.

Šiuo atžvilgiu geriausias pavyzdys *Jurgis Baltrušaitis*, kuris savo asmeniu bei k ryba susideda tarsi iš dviej dali - rusiškosios ir lietuviškosios. Senojoje Rusijoje jis buvo vienas žymiausi simbolistin s krypties

rus poet . 1919 m. netgi buvo Rusijos rašytoj s jungos pirmininkas. Jo pavyzdys aiškiai demonstruoja atitr kusi nuo savo tautos kamieno atskir žmoni ir grupi priklausomyb nuo visos tautos b kl s. Tai, jog J. Baltrušaitis surado keli lietuvi literat r , nul m didžiuliai poky iai lietuvi tautos kult riniame bei politiniame gyvenime. Tiesa, nemaž reikšm jam tur jo ir politiniai bei kult riniai pasikeitimai Rusijoje, kurie išsvied j už Rusijos kult rinio gyvenimo borto. Ta iau tai, jog jis nepapild daugiat kstantinio rus inteligentijos emigrant b rio Paryžiuje arba neliko vegetuoti naujosios sistemos ribose, nul m lietuvi tautos atgimimas ir nacionalin s vertyb s suk rimas. B dinga, jog suart jimas su gimtuoj kraštu past m jo j prie lietuvi kalbos ir k ryboje.

Tai, jog Baltrušai io *sugr žim* didele dalimi nul m senosios Rusijos krachas, dar ne rodo, kad politin s s lygos apskritai yra pagrindin s lyga tautiniam atgimimui. Toki išvad paneigia daugelio kit sugr žim aplinkyb s. Imkime kad ir *Mikaloj Konstantin iurlion* . B tent tautos atgimimas, be joki išorini politini s lyg pasikeitimo, nul m jo lietuviškum . Tautinis atgimimas j ir vis iurlioniu šeim kartu paskatino kalb ti lietuviškai. *Reikia b tinai išmukti gerai lietuviškai kalb ti*, - prisimena Jadvyga iurlionyt savo brolio žodžius, pasakytus šeimos *lietuviškojo renesanso* metu (J. . *Atsiminimai apie M. K. iurlion*).

Gimtosios kalbos vaidmen savo tautin s savimon s atgimimui ypa pabr ž *Tautos himno* autorius *Vincas Kudirka*. Savo „T vyn s Varpuose“ jis raš , kad pasijuto lietuviu es s, gav s pirm j „Aušros“ numer . Š vidin l ž ir to meto išgyvenimus jis taip apraš :

Ži riu, ant pirmojo puslapio stovi Basanavi ius. „Pranašas“, - pagalvojau jau lietuviškai... miau skubiai vartyti „Aušr “ ir... neprisimenu jau visko, kas paskui su manimi dar si.. Tiek pamenu, kad atsistojau, nuleidau galv , nedr sdamas pakelti aki ant sien mano kambar lio, <...> paskui man pasidar taip graudu, kad apsikniaub s ant stalo apsiverkiau. Gaila man buvo t valand , kurios nesugr žinamai buvo išbrauktos iš mano gyvenimo, kaipo lietuvio, ir g da, kad taip ilgai buvau apgail tinu paged liu... Potam pripild mano kr tin rami, smagi šiluma ir, rodos, naujos paj gos m rastis... Rodos, išaugau išsyk, ir tas pasaulis jau man per ankštas... Pasijutau didžiu, galingu: pasijutau lietuviu es s.

Kaip matome, Kudirka net pabr žia tai, jog apie Basanavi i tada pagalvoj *jau lietuviškai*, o ne lenkiškai. Žinoma, „Aušra“ tikriausiai patarnavo kaip „detonatorius“, išsprogdin s susikaupus „dinamit “, ta iau tai n kiek nesumenkina jos, kaip lietuvi kalbos iškl jos, vaidmens *Vinco Kudirkos* (ir ne tik jo) tautiniam atgimimui.

Taigi bent jau lietuviams gimtoji kalba yra neatskiriamas nacionalumo požymis. Jau vien tik kalbos reikšm s iškl imas rodo, jog tautos, tiek

visumos, tiek atskir jos nari bei grupi , atsparum bei atgimim lemia ištikimyb savo nacionalin ms ir bendrosioms žmogiškoms vertyb ms. Šios vertyb s - tai tarsi v liavos: pasitraukimas nuo j reiškia nutaut jim , atidavimas priešui - išdavyst , o sugr žimas prie j - tautin atgimim .

J. M-tas [Kazimieras Šapalas]

LIETUVOS ŠVIET JAS KAN. FELIKSAS MARTIŠIUS

1979 02 03 Prien bažny ioje pamin tos Lietuvos šviet jo kan. Felikso Martišiaus gimimo 100-me io sukaktuv s. Buvo paprasta darbo diena, bet erdvi Prien bažny ia prisirinko pilna žmoni . Buvusio Prien „Žiburio“ gimnazijos direktoriaus pamin ti atvyko jo mokiniai, bendradarbiai ir miesto bei apylink s gyventojai. Tai rodo, kok neužmirštam bei graž atminim yra palik s kanauninkas.

Mišias celebravo J.E. vysk. Liudvikas Povilonis, pamoksl sak buv s mokiny s kun. A. Gustaitis. Daug dalyvi pri m šv. Komunij , kuri du kunigai dalijo eil ms per vis bažny i . Po pamald dalyviai dideliu b riu patrauk kapines, kur prie kapo buvo pad ta vainik , g li ir tartas žodis. Šitokio sp dingo, gilaus religinio susikaupimo, didel s pagarbos pamin jimo kan. Martišius tikrai buvo užsitarnav s. Jis visas savo j gas skyr Bažny iai ir šviesiai tautos atei iai.

Feliksas Martišius gim 1879 02 02 Banai i kaime, Sudargo parapijoje, Šaki apskrityje. Motinos broli - vieno kunigo, kito gydytojo - Rugi remiamas mok si Palangos progimnazijoje. J baig s stojo Mintaujos gimnazijos 5- klas , bet po keli m nesi už atsisakym rusiškai kalb ti mald iš gimnazijos buvo pašalintas. Stoj Kauno kunig seminarij , bet rus k. mokytojas per egzaminus „sukirto“ ir nebuvo priimtas. Rygoje išlaik s rus k. egzamin , 1898 m. buvo priimtas kunig seminarij Seinuose. 1903 m. gavo kunigo šventimus.

parapij dirbti paskyrimo negavo, nes drauge su kitais tais metais seminarij baigian iaisiais nelaik rus k. egzaminu ir valdžia paskyrimui pasipriešino. Apsigyveno Sudarge, netoli savo t višk s ir ten „patylomis“ vikaravo. 1905 m. valdžia nustojo reikalavusi išlaikyti rus k. egzamin , tod l gavo oficial paskyrim eiti vikaro pareigas. Sudarge rado ger darbui aplink . ia klebonavo veiklus ir pavyzdingas kun. Juozas Dailid . Parapijie iai apsišviet , nes buvo daug pasidarbav s garsusis knygneši t vas kun. M. Sederavi ius, tuomet dar tebegyven s Sudarge.

Naujasis vikaras tuojau traukiamas visuomenin darb . Išrinktas *Žiburio draugijos* skyriaus pirmininku, uoliai platino spaud ir pats m si plunksnos. Išvert j zuit Korelio ir Fridriko knygas „Išpažintis“, „Yra Dievas“, „Ar yra pragaras“, „Švent j gyvenimo“ I ir II dalis. Bendradarbiavo pla iai skaitomame savaitraštyje „Šaltinis“ - rašin jo sodininkyst s

klausimais. V liau tuos straipsnius surink s ir papild s išeido atskira knyga „Apie sod“.

1909 m. nukeltas vikaru j Višakio R d , rado 80-met , bet dar stipr klebon kun. Strim -Strimavi i , senovišk paži r , gerokai sulenk jus , nepripaž stant reikalo dalyvauti lietuviškose draugijose. Parapijie iai gyveno išsisklaid tarp giri . Moka i skaityti ir rašyti buvo nedaug. Kun. F. Martišius nusprend , kad ia labiau negu kur kitur reikalingas energingas ir stropus veikimas. Pirm kart lankydamas parapij ne vien poteri mok jim tikrino: s siuvinyje užsiraš kiekvieno parapijie io pavard , pasižym damas, ar moka skaityti, rašyti, kiek šeimos nari svetur iškeliauvusi . Tos žinios jam pad jo susidaryti plan , k ir kaip veikti. Netrukus steig *Žiburio draugijos* skyri , prie jo suorganizavo knygyn l ir per draugijos susirinkimus ragino žmones šviestis, išmokti rašto, skaityti laikraš ius, knygas. Kad patys gal t mokyti rašto, dalijo gražios rašysenos pavyzdžius, kal dodamas tikrino, kas ir kiek paženg s. Per 9-erius metus, kai buvo Višakio R dos vikaru, moka i skaityti ir rašyti parapijie i pagaus jo beveik trigubai. Kovai su girtavimu steig *Blaivyb s draugij* , pastat nauj vikariat ir susirinkim sal , bet galutinai rengti nesusp jo. Vokie iams už jus, parapijoje steig 15 mokykl - li . Po keli m nesi okupacin valdžia jas uždar tuo pretekstu, kad mokytojai nebuvo lank vokie i steig t kurs mokytojams.

Žiburio draugijos Centro valdyba numat pavesti kun. F. Martišiui suorganizuoti gimnazij Prienuose ir jis 1918 m. ten buvo nukeltas. L šas, patalpas, inventori , mokytojus, - visk , kas reikalinga gimnazijai, tur jo par pinti pats organizatorius. Paskirtas steigiamos mokyklos direktoriumi, darbo m si su nuostabia energija ir išstvermingumu. Po keli m nesi surado patalpas, par pino inventori , atliko kitus parengiamuosius darbus ir 1918 06 04 drauge su studentu M. Bagdonu prad jo darb gimnazijoje. Atidar dvi pirm sias klases, kurias stoji 51 mokinys.

Darbo s lygos buvo nepaprastai sunkios. Karas, visk nualin s ir nuvargin s gyventojus, vis dar tebesit s . Prienai elektros netur jo. Žibalo buvo sunku gauti ir jis buvo labai pabrang s. Žvaki pirktis mokiniai nepaj g . Mokyklai apšviesti direktorius par pino karbidines lempas. Dauguma mokini vakarais rinkdavosi mokykl ir ten ruošdavo pamokas. Kad vieni kitiems netrukdyt , su mokiniais pakaitomis buvo arba direktorius, arba mokytojas Bagdonas. Didesn mokini dalis mokykl lank namuose austais drabužiais, apsiav klump mis. Tr ko vadov li ir kit mokymo priemoni . Bet dl direktoriaus r pestingumo mokymo darbas vyko nemažinant programose nustatyt reikalavim ; kasmet buvo atidaromos aukštesnes klas s, mokini skai ius did jo, išaugo piln 8-i klasi gimnazij ir 1925 m. išleido pirm j abiturient laid . Kas suskai iuos, kiek energijos, vargo, kantryb s ir r pes i tatai iš direktoriaus pareikalavo!

Po karo iš Rusijos gr žo savininkas namo, kuriame veik mokykla. B - damasas prolenkiškos orientacijos, nenor jo, kad jo namuose b t lietuviška

mokykla ir 1919 m. pabaigoje griežtai pareikalavo patalpas palikti. Mieste kit mokyklai tinkam nam nebuvo. Direktorius nepasimet : suprato, kad kitos išeities n ra, kaip tik statytis mokyklai savo nam . Jis energingai apsisuko, ir tarsi f jos mostel jimu per kelis m nesius iškilo naujas pastatas. Prasid jus mokslo metams (1920) ia sik r mokykla. rengimo ir statybos darbai užsit s dar kelerius metus, bet kasmet buvo rengiama tiek patalp , kiek reik jo naujai atidaromoms klas ms.

Nam stat nemaž , dviej aukšt , kad ateityje gal t tilpti pilnos gimnazijos visos klas s ir kabinetai. Stat kiniu b du. Direktorius pats p sias per jo visus kaimus, iš kuri vaikai lank gimnazij , prašydamas kininkus patalkininkauti, iš miško parvežti statybai r st , iš lentpj vi - išpjaut medžiag . Valstyb tik k r si ir savo l šomis paremti mokyklos nelabai gal jo. Statybai l š surasti tur jo pats direktorius. Rinko aukas bažnyiose, raš laiškus Amerikoje gyvenantiems išeiviams iš Prien apylink s, reng loterijas, tam reikalui net savo, direktoriaus, algos negail jo.

Direktorius ne tik pastatydino mokyklos pastat , bet r pestingai tvark ir vis kit mokyklos darb . Jo vadovaujama Prien gimnazija savo tvarka, drausme ir mokslo lygiu buvo viena geriausi Lietuvoje (ši gimnazij yra lank s ir žymus m s filosofas prof. Antanas Maceina). Kun.

F. Martišius tebuvo baig s kunig seminarij . Kad nesusidaryt kli i eiti direktoriaus pareigas, 1927 m. prie Švietimo ministerijos sudarytos egzamin komisijos išlaik pedagogini ir teologini dalyk nustatytus egzaminus ir gavo aukštojo mokslo baigimo diplom .

Kan. F. Martišius buvo tikras sodininkyst s apaštalas Lietuvoje. Dar Sudarge vikaraudamas sodininkyst propagavo spaudoje. Prienuose, buvusio dvaro žem je, užveis didel medelyn , kuris buvo žinomas visoje Lietuvoje. Medelyne išauginti skiepai pla iai paplito: iki 1940 m. vairias Lietuvos vietas buvo išsiuntint ta arti 100 000 skiep . Gimnazijoje III-IV klas se ved sodininkyst s pamokas ir pats d st . Vasaros atostog metu medelyno baz je reng sodininkyst s, daržininkyst s, bitininkyst s kursus, kuriuose, be paties ved jo kan. Felikso Martišiaus, d st Žem s kio akademijos profesoriai ir docentai (V. Vilkaitis, k. Brundza, R. Šal ius). Kursus, kurie veik 10 met , baig 770 žmoni , iš j - 482 pradžios mokyklos mokytojai, kurie tarp savo mokini ir apylink s gyventoj taip pat propa-gavo sodininkyst .

Kan. F. Martišiaus darbštumas buvo nepaprastas. V lai gul , anksti k l . Nežinojo joki atostog . Mokslo met eigoje visa širdimi buvo atsidav s mokyklai ir mokiniams, o vasaros metu - medelynui ir sodininkyst s kursams. Gyveno kukliai, kaip asketas, be jokios prabangos - net nosin s buvo ne pirktin s, o pasi tos iš namin s drob s. Ner k ir nevar-tojo alkoholini g rim . Sau nieko nereikalavo, bet kitiems daug pad jo. Savo atlyginim daugiausia sunaudodavo gimnazijai, medelynui, moks-leiviams šelpti.

Jaunius [kun. Jonas Lauri nas SJ]

AR DARVINISTIN EVOLIUCIJOS TEORIJA - PASKUTINIS MOKSLO ŽODIS

1978 m. „Moksleivio“ 10 numeryje pasakojama apie ateistin popiet Vilniaus 7-oje vidurinė mokykloje. Čia buvo kalbama apie gyvybės atsiradimą ir jos tolesnę evoliuciją žemėje. Popietį dalyvavo žinomas mokslo žini populiarintojas astrofizikas Gunaras Kakaras ir žilagalvis astronomas Antanas Juška.

G. Kakaras pripažino, kad religijos šalininkai yra teisūs sakydami, jog tikimybė, kad atsitiktinai maišant vairias medžiagas susidarys gyva ląstelė, yra lygi nuliui. Lygiai kaip išardę televizorių ir visas jo palaidas daleles kratydami uždarame konteineryje niekada negausime normalaus televizoriaus, bet „konvejeriniame judėjime“ - gamykloje iš tų dalelių surinkti normalus televizorių tikimybė yra 100-procentinė. Taigi žymusis mokslo populiarintojas, fizikos matematikos mokslų kandidatas padarė nuostabiai „logišką“ išvadą, kad gamta gyvybę sukuria konvejerinėje technologinėje linijoje ir tada joks protingas kūrėjas gyvybės atsiradimui ir jos evoliucijai paaiškinti yra nereikalingas... Matyt, kai jau reikia sukritikuoti vadinamąjį „tamsybininką“ argumentus, galima kę ir užmiršti. Ginant ateistiną „dogmą“ galima užmiršti, kad kol kas pasaulyje nėra viena automatizuota konvejerinė linija neatsirado savaime, be ištisio būrio inžinierių ir konstruktorių pastangų; kad konvejerinė linija liudija daug aukštesnę techninį intelektinį kūrėjų lygį už atskiro individualaus amatininko - puodžiaus.

Dar palyginti jaunam Gunarui Kakarui gal ir atleistina už šį „dialektišką“ košę, pateiktą moksleiviams: tarybinėje vidurinė mokykloje, net ir universitete, fizikos fakultete, dabar nedėstoma logika. Bet tai, kad pokalbį sujungė žilagalvis astronomas Antanas Juška tokiame teiginyje nematė jokios nesąmonės ir dar ją pabrėžė falsifikuotais, iš primityvių ateistinių knygų imtais teiginiais apie Aristotelio ir viduramžių mokslą, visai neatleistina. Juk jis baigė mokslus senais „buržuaziniais“ laikais ir logikos mokėsi. Matyt, ne taip jau toli nuo tiesos buvo Petras Cvirka, rašydamas apie A. Jušką, jog tai žmogus, nuostabiai gebantis keisti savo pažiūras pagal valdžios nurodymus. Jis buvo ir karštas katalikas, ir aršus tautininkas, ir uolus hitlerininkas gynėjas karo metais. Esant tik nesupėjus 1940 m. tapti sitikinusių komunistų (E. Cvirka. *Raštai*. Vilnius, 1953. T. 11, p. 159). Bet per anksti apsidžiaugę Cvirka, - šiandien dr. A. Juška jau tapo ir kovingu materialistinį pasaulį žirus propaguotoju...

Šiandien pas mus tvirtinama, kad darvinistinė evoliucijos teorija yra neiginijama mokslo tiesa ir tokia tvirta, kad dr. J. Aničas, sekdamas J. Jaroslavskiu, grindžia statymą, draudžiant mokyti religijos mokykloje. Esant negalima vaikams teikti mokslinį žini ir kartu mokyti, kad pirmą žmogų Dievas nulipdė iš molio, o Ievėjus - iš Adomo šonkaulio; kad Dievas žvaigždės

ir gyvius, augalus ir kalnus išpurt iš rankov s kaip koks fokusininkas (*Ideologin kova ir jaunimas*. Vilnius, 1977, p. 80). Ta iau J. Ani ui tik jimo ties reik t ieškoti ne Jaroslavskio veikaluose, o religin je literat roje. Šventa-jame Rašte apie žmogaus suk rim taip sakoma: *Dievas nulipd iš žem s dulki žmogaus k n ir kv p jam gyvyb s dvasi*. Jau šv. Augustinas yra nurod s, kad Šventojo Rašto posakio nereikia suprasti paraidžiui. Šiais žodžiais liaudžiai prieinamu b du tepasakyta mintis, kad Dievas yra suk r s vis žmog - jo k n ir siel . Bažny ia neatmeta, kad žmogaus k nas gal jo išsivystyti iš jau buvusi , anks iau sukurt gyv n . Dievas gal jo žemesniems gyv nams diegti tobulinimosi gali ir, kuomet j k - nas pasiek tinkam žmogui išsivystym , dieg proting siel (Mivart). Jaroslavskis ir juo sekdamas J. Ani as primeta Bažny iai tokias paži ras, kurias ji jau buvo praaugusi IV a., šv. Augustino laikais.

K sako šiuolaikinis mokslas apie darvinistin žmogaus kilm s teori-j ? 1977 m. Maskvoje išleistoje angl mokslo populiarintojo Meitlendo Idžio knygoje „Žmogaus kilm - tr kstama grandin s dalis“ pasakyta, kad vadinamasis *genetinis laikrodis* prieštarauja m ginimams išvesti tie-si linij tarp žmogbeždžioni ir žmogaus. Žmogbeždžion s per v lai at-sirado žem je, kad užtekt laiko susidaryti tiems genetiniams skirtumams, kurie yra tarp žmogbeždžioni ir žmoni : vietoj genetikai ia reikaling 30-40 milijon met , tiems skirtumams atsirasti pagal geologinius ir archeologinius tyrimus tegalime duoti 15 milijon met . Tai visiškai ati-tinka teolog poži r , neneigiant žmogaus k no suk rime galimyb s iš-sivystyti iš gyv n , kartu primenant , kad, nepaisant ateist tvirtinimo, tai kol kas t ra tik galutinai ne rodyta hipotez .

Kad darvinistin evoliucijos teorija n ra paskutinis mokslo žodis, patvir-tina ir 1977 m. Vakaruose išleista knyga intriguojan iu pavadinimu „Neži-nojimo enciklopedija“. Joje surinkti vairi sri i specialist straipsniai apie neaiškias, neišspr stas vairi moksl problemas. Vienoms mokslo sritims ia tenka po vien straipsn , o evoliucijos teorijai - net 4. Daug pasako ir patys t straipsni pavadinimai. Angl karališkosios draugijos narys, Nicos universiteto profesorius, filosofas, tiriantis ši dien mokslo apie gyvyb problemas E. V Tomlinas savo straipsn pavadinu „Evoliucijos teorijos klai-dingos išvados“; Sasekso universiteto (Anglija) prof. Džonas Smitas - „Evo-liucijos teorijos ribotumas“; JAV Moksl akademijos narys Rojus Dž. Britenas straipsnyje „Evolucini kitim šaltinis“ nurodo, kad ši dien mokslui labai neaišku, kaip nat rali atranka, kova už b v , prisitaikymas prie aplinkos gali b ti evoliucini pakitim priežastis. Jis taip pat pabr žia, kad žmogaus ir beždžion s praktinio skirtumo negalima paaiškinti vien genetiniais skir-tumais. Genetiniai skirtumai tarp beždžion s ir žmogaus yra per maži, kad jais b t galima paaiškinti didžiul intelekto, elgsenos ir panašius skirtu-mus. Be to, kaip matome iš Meitlendo Idžio knygos, ir tiems genetiniams skirtumams atsirasti per maža laiko žem s geologin je istorijoje.

Visa tai rodo, kad žmogaus suk rimas Dievo sukurto pasaulio raidos istorijoje yra išskirtinis faktas. Tod l neseniai (1978 12 06) popiežius Jonas Paulius II, kalb damas bendroje audiencijoje, teisingai primin gamtos moksl pastangas nustatyti, kaip žem je atsirado žmogus, stengiantis žmog statyti organin s gyvyb s evoliucijos ribas. Ta iau, pabr ž popiežius, net ir pripažinus didelius gamtos mokslo laim jimus, tenka konstatuoti, kad žmogui gamtin s evoliucijos ribos per siauros. Žmoguje daugiau atsispindi Dievas negu gamta, nes žmogus yra *Dievo paveikslas ir panašumas*.

Taigi, kaip matome, ši dien mokslas ir tokioje srityje kaip evoliucijos teorija ne ateist pus palaiko. Tai, k J. Ani as laiko tvirtai nustatytais mokslo teiginiais ir kuo bando teisinti prieš Bažny i nukreiptus statymus, geriausiu atveju t ra išankstinio nusistatymo sukurta, bet galutinai ne rodyta hipotez . O daugeliu atvej tai panašiau pasak . Iš ties , argi ne pasaka tas pradžioje min tas aiškinimas, kad gamtoje savaime susik rusi *konvejerin linija, paneigianti išmintingo K r jo b tinum gyvyb s atsiradimo procese?* Juk visiems gerai žinoma, kad, nepaisant vis mokslo ir technikos laim jim , dar n vienos gyvos l stel s negalima surinkti jokioje, kad ir sud tingiausioje, konvejerin je linijoje, nors tose linijose surenkami ir daug sud tingesni aparatai negu televizoriai. Ir jei televizoriaus negalima surinkti be protingo konstruktoriaus sukonstruoto ir valdomo konvejerio, tai argi ne pasaka tik ti, kad dar sud tingesnei sistemai - gyvai l stelei - užteko neprotingos gamtos savaime sukurto „konvejerio“?

KNYG PASAULYJE

Dr. Raymond A. Moody, Jun. GYVENIMAS PO GYVENIMO.

(Vert Jurgis Danulis. 1977. 138 p.)

Ar žmogus gyvena po mirties? Tai klausimas, kuris jaudina kiekvien žmog , nes kiekvienam svarbu sužinoti, kas jo laukia po mirties. Dr. Reimondas M dis š klausim nagrin ja ne religiniu ir ne filosofiniu poži riu, o tik aprašo, analizuoja ir apibendrina išgyvenimus, kuriuos patiria po klinikin s mirties atgaivinti asmenys. Tie išgyvenimai kelia nuostab ir galb t kiek praskleidžia uždang gyvenim po mirties.

Knygos autorius, 1969 m. gav s filosofijos daktaro laipsn , trejus metus d st filosofij JAV Šiaur s Karolinos universitete. 1972 m. m si medicinos studij , rengdamasis tapti psichiatru. Jo d mes patrauk pasakojimai apie išgyvenimus, kuriuos patyr asmenys po savo klinikin s mirties. Apklausin j s 150 žmoni , užraš j patirtus išgyvenimus ir j analiz pateik šioje knygoje. Autori nustebino pasakojim panašumas, nors išgyvenimai buvo vair s ir pasakojo skirtingo išsilavinimo, skirting religini paži r ir skirtingiems socialiniams sluoksniams priklausantys asmenys. Nepaisant to, išgyvenimai tur jo daug bendr bruož . Dauguma pasakojo, kad po klinikin s

mirties jie atsiskyr nuo savo fizinio k no ir tarsi pašalie iai ži rovai gal j steb ti, kaip j k n operuoja, tvarsto, stengiasi atgaivinti. Mat paž stamus žmones ir raudan ius artimuosius. Jie suvok tur kit k n , kuris es s kitokios prigimties negu fizinis k nas. J k nas nustoj s masyvumo ir gal j s lengvai praeiti pro bet kur daikt . Jie patek kit egzistencijos sfer , kurios nebevaržo erdv s ir laiko matavimai. Iš pradži jie atsid r tamsiam lauke ar koridoriuje. Jie mat art jan i švies , kuri greit ryšk jo ir suspind jo nežemišku ž r jimu. *Šviesos B tyb* - asmenin . Iš jos sklido meil , gerumas, maloni šiluma, palankumas. Ji kalb jo, bet jos kalba buvusi be žodži , be garso: tai buv s tiesioginis perdavimas min i , kurios gerai ir tiksliai buvo suprantamos. *Šviesos B tyb* kvietusi r pestingai vertinti savo gyvenim ir kiekvienam prieš akis atv r prab gusio jo gyvenimo panoram . *Šviesos B - tyb* nerodžiusi nei r styb s, nei kaltinimo. Jie mat kitos sferos rib , kurios peržengti negal j , nes dar nebuvo at j s metas jiems mirti ir tur j gr žti žem . Palikti nauj egzistencijos sfer jie nenor j , nes jut palaim , meil , didel džiaugsm ir nenugalim veržim si *Šviesos B tyb* . Apklaustieji asmenys vieningai teig , jog tie išgyvenimai žodžiais ne manomi nusakyti. Kai kurie mat savo mirusius t vus, artimuosius ir su jais kalb j si.

Autorius rašo, jog visi jo tirti asmenys reišk tvirt sitikinim , kad j išgyvenimai buv ne sapnas, ne haliucinacijos ar iliuzijos, o tikri, real s vykiai. Ir pats autorius link s tuo tik ti, nes tai patvirtina real s faktai. Kai kurie atgaivinti asmenys, netur dami joki medicinini žini , visai tiksliai nupasakojo jiems atlikt gaivinimo proced r . Kaip jie tai b t gal j papasakoti, jeigu neb t steb j vykdomos proced ros? Viena mergait yra pasakojusi, kad po klinikin s mirties, palikusi savo fizin k n , patekusi kit ligonin s palat ir ten radusi savo vyresni j seser , raudan i ir šaukian i : *O nemirk, nemirk!* Kai po atgaivinimo ji tai papasakojo savo seseriai, toji nustebusi patvirtino, kad tikrai toje palatoje yra buvusi ir raudojusi.

Autorius griežtai netvirtina, kad išgyvenimai po klinikin s mirties jau rodo, jog yra gyvenimas po mirties. Bet tuos išgyvenimus jis laiko nuostabiais faktais, kuri negalima ignoruoti. Yra ir kit šaltini , liudijan i tokias patirtis. Apie tai kalbama Šventajame Rašte, apie tai raš graik filosofas Platonas, Tibeto *Mirusi j knygos*. Tokius išgyvenimus yra patyr s XVIII a. šved mokslininkas Emanuelis Svedenborgas. Dr. Raimundas M dis savo knygoje pateikia daugelio asmen išgyvenimus, kuriuos jie patyr po klinikin s mirties, ir juos analizuoja. Išvadas daro labai atsargiai.

Knygai pratarm paraš medicinos moksl daktar Elizabet Kabler-Ros. Vienoje JAV klinikoje 10 met ji yra išdirbusi prie mirštan i pacien t , kuri dalis jai papasakojo savo išgyvenimus, patirtus po klinikin s mirties. Ji pratarm je rašo, kad dr. R. M džio išvados sutampa su jos pa ios atliktais tos r šies tyrin jimais.

Veikalas vertas d mesio. Ne vien paskatins ir giliau susim styti.

[Pareng Ada Urbonait]